

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมา

กรุงเทพมหานครเป็นแหล่งรวมของสถานบริการหลายประเภท เช่น สถานอบอบ นวด บาร์ ไนต์คลับ เลานจ์ โรงน้ำชา และร้านอาหารต่าง ๆ ซึ่งสถานที่เหล่านี้จัดหาแรงงานหญิงไว้บริการทั่ว ๆ ไปให้กับแขกที่มาเที่ยว แต่บางครั้งหญิงเหล่านี้ไม่ได้รับการเอาใจใส่ดูแล ต้องอยู่ในภavnาน่าเศร้าสลบใจ ตกเป็นเหยื่อของการเอารัดเอาเปรียบ การติดสินบน เจ้าพนักงาน และอยู่นอกข่ายความคุ้มครองของกฎหมายแรงงาน ควรที่จะให้ความสนใจต่อหญิงบริการเหล่านี้ ไม่ใช่เฉพาะสนใจด้านพัฒนาเท่านั้น ที่สำคัญต้องสนใจ คือ การแพร่กระจายเอดส์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในประเทศไทย

สภาพความเป็นจริงของสถานบริการเหล่านี้ไม่มีข้อมูลที่แท้จริงเกี่ยวกับจำนวนหญิงที่ประกอบอาชีพบริการ ในปี พ.ศ. 2517 กรมตำรวจได้ทำการสำรวจตัวเลขทั่วประเทศพบว่าหญิงที่ประกอบอาชีพบริการมีถึง 400,000 คน ในปี 2524 สภาสตรีแห่งชาติได้ประมาณการตัวเลขของหญิงโสเภณีอยู่ระหว่าง 500,000 - 700,000 คน ตรอง (Truong¹1990:181) ได้ประมาณตัวเลขของหญิงที่มีอายุระหว่าง 15-34 ปี ประกอบอาชีพโสเภณีถึง 6.2% ถึง 8.7% และข้อมูลจากศูนย์ฟื้นฟูสภาพ (rehabilitation centre) ได้ยืนยันว่ามีการซื้อขายเด็กเพิ่มขึ้น มีการเพิ่มจำนวนของโสเภณีเด็กซึ่งมีอายุต่ำกว่า 15 ปีมากขึ้น

มีผู้ทำการศึกษาสถานประกอบการประเภทนี้เป็นจำนวนมาก และได้เสนอความคิดเห็นเป็น 3 แนวคิด คือ แนวคิดด้านศีลธรรมเสนอว่าโสเภณีเป็นเรื่องไม่น่าพึงปรารถนา และควรกำจัดให้หมดสิ้นไป แนวคิดด้านโครงสร้างของสังคมเสนอว่าโสเภณีมีรากฐานมาจากความไม่เท่าเทียมกันในความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิง และเป็นผลมาจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐ ส่วนแนวคิดด้านสถาบันเสนอว่าโสเภณีเป็นสถาบันดั้งเดิมของความเป็นไปได้ จึงมีเพียงแต่รัฐเท่านั้นที่จะสร้างกลไกมาควบคุมสถาบันนี้แต่มิใช่การกำจัดให้สิ้นซากไป

---

¹Truong, Thanh-dam, 1990. Sex, Money and Morality Prostitution and Tourism in South East Asia. London and New Jersey: Zed Books Ltd.

จากแนวความคิดด้านนโยบายและกฎหมายของรัฐนั้น สิ่งสำคัญที่จะต้องทำความเข้าใจ คือ ทางเลือกของหญิงบริการที่จะเข้าสู่สถานประกอบการประเภทนี้ หญิงที่สมัครใจเลือกประกอบอาชีพหญิงบริการ โดยเหตุผลว่าเป็นทางเลือกที่มีรายได้ดีพอเพียงต่อการเลี้ยงชีพ ย่อมมีความหมายที่แตกต่างกันมากกับหญิงที่ไม่มีทางเลือกอื่น ๆ หรือหญิงที่ยังเยาว์วัยที่ถูกบังคับจิตใจด้วยเหตุที่ต้องกตัญญูและทำหน้าที่ต่อครอบครัวของตน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มที่หมดหนทางต่อสู้ เนื่องจากถูกซื้อขายเหมือนเช่นสินค้าอย่างหนึ่ง การที่รัฐจะดำเนินการใด ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือหญิงเหล่านี้จำเป็นต้องรู้และเข้าใจถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเลือกประกอบอาชีพ และข้อผูกพันในสภาพการจ้างต่าง ๆ นี้ United Nation ESCAP² ได้ชี้ว่าการที่จะประมวลว่าหญิงบริการเป็นกลุ่มหญิงที่ตกเป็นเหยื่อหรือเป็นผู้มีความผิดทางอาญา และการมองข้ามโครงสร้างที่มีระบบและลักษณะองค์กรบริการทางเพศ (เช่น หนังสือโป๊ ภาพเปลือย โสเภณีริมทาง หมอนวด หรือนางทางโทรศัพท์) จะบดบังความแตกต่างที่หลายหลากของหญิงบริการซึ่งเป็นกลุ่มสังคมกลุ่มหนึ่ง รวมทั้งบดบังความแตกต่างในแง่ของการยอมรับตัวเอง ความจำเป็นและความต้องการหญิงบริการเหล่านั้นด้วย ขณะเดียวกันการประมวลความคิดในลักษณะนี้และการมองข้ามความจริงดังกล่าวจะบดบังความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องของการประกอบอาชีพหญิงบริการกับระบบเศรษฐกิจอีกด้วย

กฎหมายแรงงานที่บัญญัติใช้อยู่ในปัจจุบันของประเทศไทย³ ยังไม่ครอบคลุมถึงแรงงานในงานบริการพิเศษ เช่น หมอนวด หญิงบาร์-ไนท์คลับ นางทางโทรศัพท์ ถึงแม้ว่าแรงงานที่ปฏิบัติหน้าที่อื่น เช่น พนักงานทำความสะอาด พนักงานต้อนรับ ซึ่งทำงานอยู่ในสถานประกอบการเดียวกันต่างได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายแรงงาน ในฐานะที่กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานมีหน้าที่ดูแลและควบคุมการจ้างงานและคุ้มครองแรงงานได้ ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นว่าเป็นงานที่อยู่นอกข่ายคุ้มครองของกฎหมาย และมีผลต่อหญิงบริการเหล่านี้ ไม่ว่าหญิงบริการเหล่านี้จะสมัครใจหรือถูกบังคับ หรือโดนแรงกดดันอื่น ๆ ในขณะที่กฎหมายแรงงานในปัจจุบันได้ให้ความหมายที่ชัดเจนเกี่ยวกับสัญญาและสภาพการจ้างงานในงานบริการอื่น ๆ ที่ถูกจ้างตกลงและยอมรับที่จะทำงานให้นายจ้างได้ แต่ก็เป็นการ

---

²United Nations ESCAP, 1986. Virtue, Order, Health and Money: Toward a Comprehensive Perspective on Female Prostitution in Asia ST/ESCAP/388. Bangkok: ESCAP.

³ ปว. 103 (2515) การคุ้มครองแรงงาน

ยากยิ่งหรือเป็นไปได้เลยที่กฎหมายจะเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับงานที่ไม่มีความชัดเจนหรือมีเงื่อนไข ซึ่งแรงงานหญิงเองก็ไม่อาจจะรู้ได้ถึงลักษณะงานที่จะทำหรือถูกบังคับให้ทำเพื่อรักษาโอกาสการทำงานของตนไว้ ดังนั้นข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะสภาพการทำงานที่แตกต่างกันในแต่ละชนิดของหญิงบริการจะช่วยให้กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานสามารถกำหนดขอบเขตที่ชัดเจนของกฎหมายและการบังคับใช้กับงานและการจ้างงานเหล่านี้

นโยบายและมาตรการของรัฐเพื่อตอบสนองการแก้ไขปัญหานี้ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายที่มีลักษณะเป็นการขัดขวางปราบปรามป้องกัน การสร้างจิตสำนึก การให้การศึกษาศึกษา การเสริมสร้างทางเลือกในการประกอบอาชีพ การส่งเสริมด้านสวัสดิการหรือสุขภาพอนามัย ต้องตั้งอยู่บนรากฐานของความเข้าใจอันถ่องแท้ต่อการยอมรับและทัศนคติที่มีต่อตนเองของหญิงบริการเหล่านี้ ข้อมูลส่วนตัวและครอบครัวซึ่งเป็นเหตุให้ต้องประกอบอาชีพนี้ย่อมจะมีประโยชน์ทั้งต่อกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการที่จะแสวงหามาตรการและกำหนดนโยบายที่มีประสิทธิภาพได้ สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งอีกประการหนึ่งคือ การที่จะต้องมีข้อมูลรายละเอียดการประกอบธุรกิจนี้ และรัฐบาลสนใจในธุรกิจประเภทนี้ไม่เพียงแต่เจ้าของสถานประกอบการแต่ยังต้องคำนึงถึงธุรกิจท่องเที่ยว ข้าราชการและตำรวจที่ฉ้อราษฎร์บังหลวง ผู้มีพฤติกรรมเยี่ยงอาชญากร ซึ่งต่างมีผลประโยชน์จากธุรกิจนี้ กลุ่มผลประโยชน์อาจจะเป็นอุปสรรคขัดขวางความพยายามที่จะช่วยเหลือแรงงานหญิงในสถานบริการนี้ได้

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพการทำงาน สภาพปัญหาต่าง ๆ ของหญิงบริการ
- 2.2 เพื่อประเมินขอบเขตของกฎหมายแรงงานที่มีอยู่
- 2.3 เพื่อหาวิธีการและมาตรการในการปรับปรุงสภาพการทำงาน สวัสดิการ และสุขภาพอนามัยของหญิงบริการเหล่านั้น
- 2.4 เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริม พัฒนา เพิ่มพูนความรู้ด้านต่าง ๆ ให้กับหญิงบริการ เพื่อได้มีโอกาสเลือกประกอบอาชีพให้บริการแล้ว
- 2.5 เพื่อรวบรวมข้อมูล เหตุผล ทำไม แรงงานหญิงเข้ามาประกอบอาชีพนี้ แนวความคิดทัศนคติที่มีต่องาน ความเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพ ปัญหาทางสังคม หรือปัญหาทางเศรษฐกิจ

3. วิธีการวิจัย

3.1 กำหนดโครงการวิจัย และออกแบบแบบสำรวจ

3.2 ดำเนินการสำรวจในสถานบริการต่าง ๆ

3.3 รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ผลการสำรวจ และกำหนดนโยบายและแผนงานที่เกี่ยวข้อง และพิจารณาขอบเขตที่เป็นไปได้ของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

ประเภทสถานบริการที่ทำการสำรวจ

- บาร์และไนท์คลับ
- อาบ อบ นวด
- โรงน้ำชา
- เลานจ์ และ
- ร้านอาหาร

ทำการสำรวจหญิงบริการ 250 คน ในกรุงเทพมหานครตัวอย่างสุ่มจากสถานบริการละ 50 คน

4. รายละเอียดการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง สภาพการทำงานของหญิงบริการในสถานบริการในเขตกรุงเทพมหานคร ได้ทำการสำรวจหญิงบริการจำนวน 250 คน และได้แยกประเภทของหญิงบริการไว้ 5 ประเภท คือ

1. บาร์/คาร์เฟ้ด/ไนท์คลับ
2. อาบ อบ นวด
3. ผับ
4. ห้องอาหาร/ภัตตาคาร
5. โรงน้ำชา

จำนวนหญิงบริการแต่ละประเภทที่ทำการสำรวจมีปริมาณใกล้เคียงกัน จากตารางที่ 1 จะเห็นว่าหญิงบริการที่ทำงานในบาร์/คาร์เฟ้ด/ไนท์คลับ ทำการสำรวจ 51 คน อาบ อบ นวด 50 คน ห้องอาหาร 51 คน และทำงานในโรงน้ำชา 48 คน (ตามตารางที่ 1)

บทที่ 2

สาเหตุของปัญหาการนำหญิงมาสู่อาชีพบริการและมาตรการแก้ไขปัญหา

1. ครอบครัวของหญิงมีฐานะยากจน

โดยเฉพาะครอบครัวในชนบทที่มีอาชีพเกษตรกรรมมีผลผลิตต่ำ รายได้ไม่แน่นอน จึงมีส่วนผลักดันให้หญิงออกหางานทำ หรือบิดามารดาขอมขายลูกสาว เพื่อให้เงินมาใช้จ่าย ชดใช้หนี้สิน และลดภาระการเลี้ยงดู ปัญหาความยากจนของครอบครัวทำให้เกิดการอพยพย้ายถิ่น เด็กต้องออกหางานทำในถิ่นที่อยู่ใหม่ไม่คุ้นเคย เป็นช่องทางให้ถูกส่งลงเข้าสู่กระบวนการบริการทางเพศได้ง่าย

ความยากจนที่กล่าวข้างต้น มี 2 ลักษณะ คือ

- ยากจนโดยสภาพเศรษฐกิจ : รายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ
- ยากจนโดยการเปรียบเทียบ : ความไม่เพียงพอของสังคมที่ให้ความสำคัญในเรื่องวัตถุนิยม และบริโภคนิยม

2. ปัญหาครอบครัว

ครอบครัวแตกแยกขาดความอบอุ่น ขาดความรัก ความเข้าใจภายในครอบครัว รวมถึงความรุนแรงภายในครอบครัวที่มีส่วนผลักดันให้เด็กออกจากบ้านไปมั่วสุมในสถานบริการ และแหล่งอบายมุขต่าง ๆ และเข้าสู่กระบวนการบริการทางเพศในที่สุด

3. การจัดเป็นอาชีพโดยสมัครใจ

โดยเห็นว่าอาชีพบริการเป็นงานสบาย รายได้สูง ได้แต่งกายสวยงาม เห็นความสำคัญในเรื่องวัตถุนิยม ฟุ้งเฟ้อ ต้องการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่สะดวกสบาย

4. ความเลื่อมของศีลธรรมและจริยธรรม ตลอดจนค่านิยมของสังคม

เห็นว่าเป็นอาชีพที่ทำรายได้ดี สามารถจุนเจือครอบครัวได้ พ่อแม่ขายลูก ลูกต้องการตอบแทนบุญคุณ และแสดงความกตัญญูต่อพ่อแม่

5. ค่านิยมในสังคมที่ไม่ถูกต้อง

บริการทางเพศเป็นสิ่งที่ซื้อขายกันได้ ธุรกิจการค้าประเวณีได้รับการยอมรับว่าเป็นบริการสามัญชนชนิดหนึ่ง มีการดำเนินการอย่างเปิดเผยในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งทางตรงและแอบแฝง

6. สื่อมวลชน สื่อลามกอนาจาร

เกิดขึ้นและมีการเผยแพร่กันอย่างกว้างขวางและเปิดเผย เป็นเหตุจูงใจให้มีการซื้อขายบริการทางเพศมากยิ่งขึ้น

7. นโยบายของรัฐ

เน้นความสำคัญด้านเศรษฐกิจมากกว่าผลกระทบทางสังคม เช่น นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สนับสนุนให้ชาวต่างชาติเข้ามาในประเทศไทย โดยมีนักท่องเที่ยวบางกลุ่มที่ต้องการเข้ามาใช้บริการ Sextour กว้างขวางไปกับการท่องเที่ยวด้วย

นโยบาย มาตรการ ในการแก้ไขปัญหา "หญิง" ในธุรกิจบริการ

รัฐบาลชุดซึ่งมีนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ให้ความสำคัญกับปัญหาโสเภณีเด็ก ดังปรากฏในคำแถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อ 21 ตุลาคม 2535 ข้อ 8.6 ด้านเด็กและสตรี ดังนี้

"สนับสนุนสถาบันครอบครัว หน่วยงานภาครัฐและเอกชน สถาบันศาสนา และสื่อมวลชนให้มีส่วนร่วมในการป้องกัน แก้ไขปัญหา และพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะปัญหาเด็กจรจัดแรงงานเด็ก โสเภณีเด็ก"

จากจุดเน้นของนโยบายดังกล่าวก่อให้เกิดความตื่นตัวทั้งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสังคมทั่วไปในปัญหาโสเภณีเด็ก ซึ่งมีการเร่งรัด ทบทวนนโยบาย มาตรการ และกฎหมายในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาโสเภณีเด็ก กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโสเภณีเด็ก ซึ่งได้ดำเนินการอยู่แล้วได้แก่

- พรบ. ว่าด้วยการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2471 เพื่อปราบการค้าหญิงและเด็ก
ซึ่งมีผู้นำเข้ามา หรือพาออกไปจากราชอาณาจักรไทย

- พรบ. ปราบการค้าประเวณี พ.ศ. 2503

- ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 282-286 หมวดความผิดเกี่ยวกับเพศ

- พรบ. สถานบริการ พ.ศ. 2509 เพื่อควบคุมสถานบริการ

มาตรการระยะยาว

- กระจายรายได้ : การพัฒนาเศรษฐกิจในชนบท ยกเว้นรายได้ การสร้าง
งานและส่งเสริมการมีงานทำให้แก่ประชาชนกลุ่มด้อยโอกาสในชนบทยากจน การขยายพื้นที่
อุตสาหกรรมสู่ชนบท การพัฒนาอาชีพอย่างรอบด้าน มีกลไกด้านการตลาดรองรับเพื่อให้
ประชาชนในชนบทพึ่งตนเองได้ และลดการอพยพแรงงานสู่เมืองใหญ่

- การกระจายบริการ : โดยเฉพาะบริการทางสังคมที่จำเป็น เช่น บริการทาง
ด้านการศึกษา การฝึกอบรมทักษะอาชีพ การขยายโอกาสทางการศึกษาทั้งในและนอกระบบ
บริการทางการแพทย์และสุขภาพอนามัย บริการสาธารณสุขปฐมภูมิและสิ่งอำนวยความสะดวก
ต่าง ๆ (Infrastructure) เพื่อสกัดกั้นปัญหาการอพยพแรงงานจากชนบทสู่เมือง

- การปลูกฝังเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมในเรื่องเพศ : การลดพฤติ
กรรมสำส่อนทางเพศ การไม่เที่ยวหญิงโสเภณี ส่งเสริมการมีรักเดียวใจเดียว และซื่อสัตย์ต่อคู่
ครอง ส่งเสริมความมั่นคงของสถาบันครอบครัว

- การแก้ไข ปรับปรุงกฎหมายที่หลวมล่าช้า ช้าช้อน บทลงโทษที่ไม่ทันสมัย
เพิ่มโทษแก่ผู้จัดหา ผู้ล่อลวง ลดโทษและให้การสงเคราะห์แก่โสเภณี และดำเนินมาตรการ
ทางกฎหมายกับผู้ให้บริการทางเพศที่เกี่ยวกับเด็กอย่างจริงจัง

- มาตรการในการแก้ปัญหาโสเภณีเด็ก ควรเน้นมาตรการเชิงบวกที่เน้นการ
สงเคราะห์ฟื้นฟู และพัฒนาคุณภาพชีวิต มากกว่าการลงโทษหรือการใช้กฎหมายจับกุม
ปราบปราม

- รัฐบาลต้องถือเป็นภาระหน้าที่ในการให้ความคุ้มครองปกป้องและให้
ความช่วยเหลือกับกลุ่มเด็กที่ประสบปัญหาโดยเร่งด่วนที่สุด โดยเฉพาะเด็กในธุรกิจบริการ
ทางเพศ

- การรณรงค์สร้างสำนึกทางสังคม ในเรื่องการคุ้มครอง พิทักษ์สิทธิเด็ก ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครอบครัว ชุมชน และสังคมตระหนักในคุณค่า และเน้นความสำคัญของเด็ก โดยให้ประชาชนทุกคนถือเป็นภาระหน้าที่ในการให้หลักประกันทางสังคมที่ดีที่สุดแก่เด็ก

มาตรการระยะสั้น

- การส่งเสริมความมั่นคงให้แก่สถาบันครอบครัว เพื่อป้องกันมิให้บิดามารดามีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจให้บุตรสาวไปประกอบอาชีพที่ไม่เหมาะสม อันเนื่องมาจากความยากจน และความกตัญญู

- การเร่งขยายการศึกษาภาคบังคับให้ป็น 9 ปี โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีปัญหาการค้าประเวณีค่อนข้างรุนแรง เพื่อช่วยขยายเวลาการอยู่ในสถานศึกษาของเด็กหญิงให้ยาวนานขึ้น และยับยั้งไม่ให้เด็กหญิงต้องถูกชักนำไปประกอบอาชีพที่ไม่เหมาะสมนอกภูมิลำเนา

- การรณรงค์ในเรื่องข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการค้าประเวณีและผลกระทบ โดยใช้สื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบต่าง ๆ การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย การอบรมความรู้เพื่อป้องกันการล่อลวงให้แก่บิดามารดา ผู้ปกครอง และเยาวชนสตรี

- การประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน ในการรณรงค์เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเฉพาะได้รวดเร็ว

- ภาคเอกชน
- องค์กร มูลนิธิ กลุ่มและสถาบันต่าง ๆ
  - สถาบันทางศาสนา, องค์กรสาธารณกุศล
  - องค์กรประชาชน, ประชาชนทั่วไป
  - สื่อมวลชนต่าง ๆ

ภาครัฐ หน่วยงานหลักมีบทบาทสำคัญในการรณรงค์แก้ไขปัญหาดังกล่าวในธุรกิจบริการ (ทางเพศ) ได้แก่ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข สำนักนายกรัฐมนตรี

มาตรการป้องกัน

- จัดตั้งศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรี : เพื่อให้การฝึกอบรมอาชีพแก่เยาวชนในชนบทที่ครอบครัวยากจน จบการศึกษาภาคบังคับแล้วไม่มีโอกาสศึกษาต่อ
- การแนะแนวปัญหาสตรี เด็ก และครอบครัวที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนต่าง ๆ
- การสงเคราะห์ด้านทุนประกอบอาชีพ และทุนการศึกษา
- การจัดตั้งศูนย์ประสานการให้ความช่วยเหลือผู้ถูกบังคับค้าบริการทางเพศ และศูนย์สงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพสตรี เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่สตรีที่ประสบปัญหาทางสังคมต่าง ๆ

คณะกรรมการประสานงานสตรีแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรีจัดตั้งคณะทำงานเพื่อยุติการเอาเปรียบเด็กทางเพศ หรือที่เรียกว่า พปพ. เป็นองค์กรหนึ่งที่ตั้งขึ้นเพื่อสะท้อนปัญหาการเอาเปรียบเด็กทางเพศ เพื่อให้สังคมเกิดความตระหนักและร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา โดยมีการประสานงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชนร่วมกันรณรงค์แก้ไข

- การรณรงค์ต่อต้านสิ่งเร้าทางเพศ การฉายหนัง การฉายวีดีโอ โป๊ หรือเด็กที่ถูกเอามาแสดงภาพยนต์ลามกต่าง ๆ
- การเสริมสร้างสื่อที่มีคุณค่าขึ้น โดยให้ภาครัฐสนับสนุน โดยเฉพาะสื่อที่ทำให้เยาวชนมีความรู้สึกที่ดี เห็นคุณค่าของผู้หญิง ผู้หญิงไม่ใช่เครื่องบันเทิงทางเพศเท่านั้น
- สร้างสถานที่พักผ่อนให้มาก

ดำเนินกิจกรรมรณรงค์ด้านการค้าประเวณี

1. การสำรวจข้อมูล ข่าวสารที่เกี่ยวกับกระบวนการค้าประเวณีทั่วประเทศ จำนวนสถานบริการ จำนวนหญิงบริการ มีผลดังนี้

- 1.1 จำนวนสถานบริการรวมทั้งสิ้น 4,976 แห่ง⁴ โดยแบ่งเป็น
  - สถานบริการทางเพศโดยตรง 1,505 แห่ง
  - สถานบริการแอบแฝง 3,478 แห่ง

---

⁴ กองอนามัยสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร และทะเบียนสถานบริการ กรมตำรวจ รายงานปี 2535

1.2 จำนวนหญิงบริการรวมทั้งสิ้น 51,348 คน โดยแบ่งเป็น

หญิงบริการโดยตรง 17,829 คน

หญิงบริการแอบแฝง 33,519 คน

การเตรียมชุมชน เพื่อให้สมาชิกในสังคมได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการรณรงค์ด้านการค้าประเวณีอย่างต่อเนื่อง และให้ประชาชนเกิดความสนใจและตระหนักถึงปัญหาสังคมที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี เป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อเกียรติภูมิของประเทศชาติและศักดิ์ศรีของหญิงไทยและสังคม ต้องมีจิตสำนึกร่วมมือร่วมใจแก้ไขปัญหา โดยการดำเนินงานกิจกรรมด้านการประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบการผลิตสื่อทุกรูปแบบ ได้แก่ สิ่งพิมพ์ โปสเตอร์ สติกเกอร์ แผ่นพับ เทปเสียง วิทยุทัศน์ สปออดิวทิวและโทรทัศน์ ทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ เพื่อเลือกใช้อย่างเหมาะสมกับพื้นที่/กลุ่มเป้าหมาย

การสร้างกระแสความเคลื่อนไหวในสังคมให้มีส่วนร่วมในการรณรงค์ ด้วยการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. การจัดประกวดคำขวัญรณรงค์ด้านการค้าประเวณี เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและกระตุ้นให้บุคคลในสังคมได้มีจิตสำนึก ร่วมมือร่วมใจและแสดงออกถึงความเห็นในการมีส่วนร่วมรับรู้ และช่วยกันแก้ไขปัญหาสังคม ในกรณีนี้กรมประชาสัมพันธ์ได้เรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิสายาต่าง ๆ ร่วมเป็นคณะกรรมการตัดสินคำขวัญ เพื่อรณรงค์ด้านการค้าประเวณี

2. การจัดเดินรณรงค์ด้านการค้าประเวณีในจังหวัดต่าง ๆ ได้แก่ จังหวัดราชบุรี ชลบุรี ลำปาง สุราษฎร์ธานี นครปฐม ฉะเชิงเทรา ปทุมธานี อุดรดิษฐ์ นราธิวาส อุดรธานี และลพบุรี

3. การจัดตั้งชมรมด้านการค้าประเวณี และกลุ่ม เฝ้าระวังในระดับตำบล หมู่บ้านจัดตั้งกลุ่มชาวเขาสัมพันธ์ที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน จัดตั้งชมรมสามล้อถีบ เพื่อเฝ้าระวังในจังหวัดน่าน เป็นต้น

ประชาสัมพันธ์โครงการรณรงค์ด้านการค้าประเวณี ดำเนินการทุกรูปแบบด้วยการแถลงข่าว เผยแพร่ข่าว บทความ สารคดี ให้สัมภามณ์ จัดหน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ เพื่อประชาสัมพันธ์ในพื้นที่นำสื่อมวลชนดูกิจกรรมฝึกอบรมอาชีพโครงการสร้างชีวิตใหม่ให้สตรีชนบท ซึ่งเป็นรูปแบบการรณรงค์ด้านการค้าประเวณี โดยดำเนินการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอทุกรูปแบบ

การแก้ปัญหาหญิงในธุรกิจบริการ (ทางเพศ) มีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับ โครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และนโยบายการเมืองการปกครองของประเทศ การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาให้ได้ผลอย่างจริงจัง จะต้องดำเนินการทั้งระบบตั้งแต่ระดับนโยบายของชาติ เพื่อกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติเพื่อให้มีความประสาน สอดคล้องและมีความร่วมมือร่วมใจกันอย่างจริงจัง ปัญหาความยากจนจะแก้ไขได้ด้วยการกระจาย รายได้และการขยายโอกาสการมีงานทำ ปัญหาความด้อยโอกาสทางการศึกษาจะแก้ไขได้ด้วยการขยายโอกาสทางการศึกษา การส่งเสริมทักษะทางวิชาชีพ และการส่งเสริมการศึกษานอกระบบ ปัญหาเรื่องค่านิยมทางเพศจะแก้ไขได้ด้วยการส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรมหลักคำสอนทางศาสนาต่าง ๆ ที่จะต้องปลูกฝังกันมาตั้งแต่ระดับครอบครัว

จะเห็นได้ว่า การแก้ไขปัญหาหญิงในธุรกิจบริการ (ทางเพศ) เป็นเรื่องที่ยุ่่งยาก ซับซ้อน เนื่องจากมีส่วนเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน ดังนั้นการประสานความร่วมมือ ร่วมใจทุกฝ่ายอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ขณะเดียวกันความจริงจัง และจริงจังต่อการแก้ปัญหานี้ในทุกระดับจะมีส่วนสำคัญมากที่สุดต่อการช่วยลดปัญหาการค้าประเวณีให้ทุเลาเบาบางลงได้

บทที่ 3

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเฉพาะบุคคล

ข้อมูลเฉพาะบุคคลของหญิงบริการที่ให้สัมภาษณ์ หญิงบริการเหล่านี้มีอายุประมาณ 15 ปี จนถึง 57 ปี หญิงที่ประกอบอาชีพบริการส่วนใหญ่มีอายุ 30 ปีลงมา 194 คน คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ได้ 77.6% และผู้ประกอบอาชีพหญิงบริการมีอายุ 30 ปีขึ้นไปมี 56 คน เท่านั้น คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ได้ 22.4% และจากจำนวนผู้ประกอบอาชีพที่มีอายุ 15-30 ปี มีผู้ประกอบอาชีพที่เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีลงมา มีเพียง 13 คนเท่านั้น คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ 5.2% (ตามตารางที่ 2)

จากตารางที่ 3 หญิงบริการส่วนใหญ่เป็นชาวชนบทมาจากต่างจังหวัดถึง 93.2% เป็นคนเกิดในกรุงเทพมหานครเพียง 6.8% เท่านั้น

หญิงบริการที่เป็นคนต่างจังหวัด เป็นคนภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่ถึง 101 คน คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ 40.4% เป็นคนภาคเหนือ 85 คน คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ 34.0% เป็นคนภาคกลาง 35 คน คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ 4.8% และเป็นคนกรุงเทพมหานคร 17 คน คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ 6.8% ในจำนวนหญิงบริการที่เป็นคนต่างจังหวัดนั้น เกิดในเมือง 19 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6 เกิดในชนบทมากถึง 214 คน คิดเป็นร้อยละ 85.6 จะเห็นได้ว่าหญิงบริการส่วนใหญ่มาจากชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ (ตามตารางที่ 4 และ 5)

หญิงบริการเหล่านี้ส่วนใหญ่ย้ายเข้ามาประกอบอาชีพใน กรุงเทพมหานคร ไม่เกิน 5-6 ปี เช่น ย้ายเข้ามาในปี 2530-2535 เป็นจำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 64 และย้ายเข้ามาก่อนปี 2530 เป็นจำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 22.8 นอกนั้นส่วนที่เหลือเกิดในกรุงเทพมหานครและบางคนไม่แน่ใจว่าย้ายเข้ามาตั้งแต่เมื่อใดถึง 33 คน คิดเป็นร้อยละ 13.2

เหตุผลที่ย้ายเข้ามาอยู่ในกรุงเทพมหานคร คือ หางานทำ หรือย้าย หรือเปลี่ยนงาน ซึ่งมีหญิงบริการที่ย้ายเข้ามาหางานทำได้ 203 คน คิดเป็นร้อยละ 81.2 นอกจากนั้นเหตุผลที่ย้ายเข้ามาคือ ศึกษา/ฝึกอบรม 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6 ย้ายเพราะสมรสเพียง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 ส่วนที่ย้ายตามครอบครัวมี 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 หนีออกจากบ้านเพียง 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4 มีหญิงบริการที่ให้เหตุผลว่าย้ายเข้ามาอยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยเรียนด้วย และหางานทำได้ด้วยเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.4 (ตามตารางที่ 7)

หญิงบริการเหล่านี้ก่อนย้ายเข้ามาในกรุงเทพมหานครจะมีงานทำอยู่แล้ว อาชีพหลักที่ทำงานใหญ่คือ ทำงานเกษตร มีจำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 56.0 รองลงมาคือ ทำงานบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ มีจำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 20.4 ถัดมาอีกก็คือ ทำงานบริการ (งานรับใช้ในบ้าน) มีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6 นอกนั้นมีเพียงจำนวนน้อยที่ทำงานเป็นลูกจ้างงานนอกบ้านที่ไม่ใช่งานเกษตร กรรมกรงานก่อสร้าง ทำงานโรงงาน ทำงานบ้าน ค้าขาย เรียนหนังสือมีจำนวน 6 คน (ร้อยละ 2.4), 1 คน (ร้อยละ 0.4), 7 คน (ร้อยละ 2.8), 5 คน (ร้อยละ 2.0), 4 คน (ร้อยละ 1.6) และ 5 คน (ร้อยละ 2.0) ตามลำดับ (ตามตารางที่ 8)

การศึกษาของหญิงบริการเหล่านี้มีตั้งแต่ไม่เคยเข้าเรียนจนถึงสูงสุดวิทยาลัยอาชีวศึกษา การศึกษาส่วนใหญ่จบประถมศึกษาชั้นต้นจำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 41.6 รองลงมาจบชั้นประถมศึกษาตอนปลายจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 39.2 มีเพียงเล็กน้อยที่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษา และไม่เคยเข้าเรียนมีจำนวน 28 คน (ร้อยละ 11.2), 9 คน (ร้อยละ 3.6) และ 10 คน (ร้อยละ 4.0) ตามลำดับ (ตามตารางที่ 9)

เนื่องจากส่วนใหญ่หญิงบริการจบการศึกษาเพียงชั้นประถมศึกษาตอนต้นหรือตอนปลาย จึงได้ศึกษาสาเหตุที่หญิงบริการไม่ได้ศึกษาต่อ ซึ่งสาเหตุนั้นมีหลายสาเหตุ แต่ส่วนใหญ่เนื่องจากไม่มีเงินที่จะเรียนต่อ จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 62.8 คน หรือออกมาช่วยครอบครัว 67 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8 มีเพียงส่วนน้อยที่คิดว่าจบการศึกษาภาคบังคับก็พอ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4 และมีที่เรียนต่อเพียง 1 คน ร้อยละ 0.4 (ตามตารางที่ 10)

สถานภาพการสมรสในปัจจุบันส่วนใหญ่หญิงบริการยังเป็นโสดถึง 130 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 รองลงมาได้แก่อยู่ด้วยกันโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส 46 คน คิดเป็นร้อยละ 18.4 ต่อมาได้แก่สมรสแต่แยกอยู่กับสามี 26 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 หย่าและเป็นหม้ายพอ ๆ กัน คือ 19 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6 ที่สมรสและอยู่กับสามีมีเพียง 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 เท่านั้น และในจำนวนผู้ที่สมรสแล้วส่วนใหญ่ยังไม่มีบุตร และถ้ามีบุตรแล้วจะมีบุตรไม่เกิน 3 คน ไม่มีบุตรชายเลย 64 คน คิดเป็นร้อยละ 25.6 มีบุตรชาย 1 คน มีจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 15.2 หรือมีบุตรชาย 2 คน มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 มีบุตรชาย 3 คนมีน้อยรายเพียง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 ส่วนที่ไม่มีบุตรสาวเลยมี 75 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 มีบุตรสาว 1 คน มีถึง 34 คน คิดเป็นร้อยละ 13.6 มีบุตรสาว 2 คน มี 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 ที่มีบุตรสาวถึง 3 คน ก็มีน้อยเช่นเดียวกับบุตรชาย คือ มีเพียง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 (ตามตารางที่ 11,12,13)

ในจำนวนหญิงบริการที่มีบุตรส่วนใหญ่บุตรจะอยู่กับหญิงบริการเหล่านั้น หรือส่งให้พ่อแม่เลี้ยงดูจำนวนเท่า ๆ กัน ถึง 27 คน คิดเป็นร้อยละ 10.8 ส่วนน้อยที่อยู่กับพ่อแม่ของคู่สมรส หรืออาศัยอยู่กับญาติคนอื่น ๆ เป็นต้น (ตามตารางที่ 14) แต่ถ้ามีบุตรที่อายุต่ำกว่า 10 ปี ก็จะอาศัยกับสามี พ่อแม่ หรือญาติพี่น้อง จะจ้างคนอื่นเลี้ยงเพียง 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.8 (ตามตารางที่ 15)

สรุปหญิงบริการส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี ที่อายุต่ำกว่า 18 ปี มีเพียงส่วนน้อยเพียง 5.2% และที่อายุต่ำกว่า 15 ปีเพียง 0.4% เป็นคนต่างจังหวัดส่วนใหญ่เป็นคนภาคตะวันออกเหนือและภาคเหนืออพยพมาอยู่ในกรุงเทพมหานครไม่เกิน 5-6 ปี เพื่อหางานทำใหม่ โดยเดิมจะทำงานเกษตรหรือทำงานบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ งานรับใช้ภายในบ้าน

ด้านการศึกษาส่วนใหญ่จบแค่ชั้นประถมศึกษา มีเพียงเล็กน้อยที่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาหรือวิทยาลัยการศึกษา สาเหตุที่การศึกษาน้อยเพราะความยากจน ไม่มีเงินเรียนต้องออกมาหางานทำช่วยเหลือครอบครัว สภาพครอบครัวส่วนใหญ่เป็นโสดหรือมีสามีแต่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส ยังไม่มีบุตร หรือมีบุตรแล้วประมาณไม่เกิน 3 คน และบุตรจะเลี้ยงดูหรือไปให้พ่อแม่หรือญาติที่ต่างจังหวัดเป็นผู้เลี้ยงดู

ส่วนที่ 2 ภูมิหลังและกิจกรรมของครอบครัว

หญิงบริการส่วนใหญ่ทั้งบิดาและมารดายังมีชีวิตอยู่ถึง 173 คน คิดเป็นร้อยละ 69.2 รองลงมา บิดาเสียชีวิตแล้วเหลือแต่มารดาจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 18 ส่วนมารดาเสียชีวิตแล้วมีเพียงบิดา มี 19 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6 นอกนั้นทั้งบิดาและมารดาเสียชีวิตแล้วมี 13 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 (ตามตารางที่ 16)

ในกรณีที่บิดามารดายังมีชีวิตอยู่ส่วนใหญ่จะอยู่ต่างจังหวัดมีถึง 205 คน คิดเป็นร้อยละ 82.0 อยู่ในกรุงเทพมหานครเพียง 14 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6 และอยู่ในกรุงเทพมหานครกับผู้ถูกสัมภาษณ์มีน้อยเพียง 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 (ตามตารางที่ 17) บิดาของหญิงบริการส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นเกษตรกร 136 คน คิดเป็นร้อยละ 54.4 รองลงมาอาชีพค้าขาย 12 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 นอกนั้นเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เป็นกรรมกรก่อสร้าง ทำงานที่บ้าน ทหารหรือตำรวจ เกษียณ/ไม่ได้ทำงาน ทำงานบริการ จัดการ มีเป็นจำนวน 9 คน (ร้อยละ 3.6), 8 คน (ร้อยละ 3.2), 7 คน (ร้อยละ 2.8), 6 คน (ร้อยละ 2.4), 5 คน (ร้อยละ 2.0) และ 3 คน (ร้อยละ 1.2) ตามลำดับ ส่วนมารดาส่วนใหญ่ก็ทำงานเกษตรเหมือนบิดา 133 คน (ร้อยละ 53.2) รองลงมาทำงานที่บ้าน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 ถัดมาคือ ค้าขาย 24 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6 และเป็นแม่บ้าน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 8.4 ส่วนที่เหลือจำนวนเล็กน้อยประกอบอาชีพทำงานโรงงาน งานบริการ กรรมกรหรือคนงานก่อสร้าง เกษียณแล้วไม่ได้ทำงาน (ตามตารางที่ 18,19) ดังที่กล่าวแล้วหญิงบริการมีเพียง 8 คน หรือร้อยละ 3.2 ที่อยู่กับบิดามารดา ส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่ด้วยกันแต่จะไปเยี่ยมบิดามารดาปีละ 1 - 2 ครั้ง โดยเยี่ยมปีละ 1- 2 ครั้ง ถึงร้อยละ 57.2 รองลงมาไปเยี่ยมเดือนละครั้ง ร้อยละ 17.2 และมีไม่เคยไปเยี่ยมเลย ร้อยละ 10.8 (ตามตารางที่ 20)

ส่วนใหญ่หญิงบริการจะไม่มีพี่ชายหรือถ้ามีพี่ชายจะมีไม่เกิน 3 คน ในทำนองเดียวกันพี่สาวก็มีไม่มาก มีเพียง 1-3 คนเท่านั้น และมักจะไม่มียุ้ยหรือน้องสาว ถ้ามีส่วนใหญ่จะมีไม่เกิน 2 คน (ตามตารางที่ 21,22,23,24)

ลักษณะที่พักของหญิงบริการปัจจุบันส่วนใหญ่อยู่ห้องแบ่งเช่าถึง 101 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 และอยู่อพาร์ทเมนท์หรือแฟลต 45 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 อยู่บ้านหรือทาวเฮาส์เพียง 34 คน คิดเป็นร้อยละ 13.6 มีบ้างเพียงเล็กน้อยที่พักที่นายจ้างจัดให้หรืออยู่

หอพักเพียง 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6 ที่พักส่วนใหญ่สร้างจากซีเมนต์ 167 คน คิดเป็นร้อยละ 66.8 สร้างด้วยไม้มี 66 คน คิดเป็นร้อยละ 26.4 สร้างเป็นครึ่งตึกครึ่งไม้ 11 คน คิดเป็นร้อยละ 4.4 (ตามตารางที่ 25,26) หญิงบริการส่วนใหญ่จะเช่าบ้าน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 66.4 รองลงมาพักอยู่กับนายจ้าง 64 คน คิดเป็นร้อยละ 25.6 มีเพียงส่วนน้อยที่มีที่พักอาศัยเป็นของตนเองหรืออาศัยผู้อื่น จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 และ 8 คน ร้อยละ 3.2 ตามลำดับ (ตามตารางที่ 27) จากหญิงบริการที่เช่าบ้าน 166 คน จะเสียค่าเช่าส่วนใหญ่เสียค่าเช่าประมาณเดือนละ 1,000, 1,500 และ 800 บาท ตามลำดับ และเสียค่าเช่าเดือนละ 1,000 ถึง 1,900 บาท จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 48.3 และเสียค่าเช่าต่ำกว่าเดือนละ 1,000 บาท ร้อยละ 30.1 เสียค่าเช่าเดือนละต่ำกว่า 3,000 บาท, 4,000 บาท และ 5,500 บาทลงมา คิดเป็นร้อยละ 13.2, 5.4 และ 3.0 ตามลำดับ แสดงว่าส่วนใหญ่เช่าบ้านขนาดปานกลางลงมาจนถึงเช่าเป็นห้องขนาดเล็ก มีบ้างที่เช่าบ้านขนาดใหญ่อาศัยอยู่ (ดูตารางที่ 28)

เนื่องจากบ้านพักอาศัยมีตั้งแต่ขนาดกลางจนถึงขนาดเล็ก ดังนั้นจำนวนผู้ร่วมอาศัยในบ้านพักมีไม่มากนัก ตั้งแต่อยู่คนเดียวจนถึง 4 คน ถึงร้อยละ 80 ดังรายละเอียดดังนี้ อยู่คนเดียวไม่มีผู้อื่นอาศัยด้วย 36 คน คิดเป็นร้อยละ 14.4 มีผู้อื่นอาศัยด้วยเพียง 1 คน มีเป็นจำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 32.8 และมีผู้พักอาศัยร่วมกันตั้งแต่ 2, 3, 4 คน มีจำนวน 45, 23, 14 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0, 9.2 และ 5.2 ตามลำดับ แต่ถ้ามีผู้พักอาศัยตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป มีเพียงร้อยละ 20 เท่านั้น และผู้ที่มาพักอาศัยด้วยส่วนใหญ่จะเป็นเพื่อนร้อยละ 46.8 รองลงมาอยู่กับครอบครัวหรือญาติร้อยละ 35.6 มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่เช่าบ้านพักร่วมกับคนอื่น (ดูตารางที่ 29, 30)

สรุปหญิงบริการส่วนใหญ่ทั้งบิดาและมารดายังมีชีวิตอยู่ในต่างจังหวัดประกอบอาชีพการเกษตร และกลับไปเยี่ยมบิดามารดาปีละ 1 - 2 ครั้ง ส่วนใหญ่มีพี่น้องครอบครัวละไม่เกิน 3 คน ส่วนที่พักอาศัยในกรุงเทพมหานครจะอยู่ห้องแบ่งเช่าหรือพักอยู่กับนายจ้าง ที่พักอาศัยตามอพาร์ทเมนท์หรือแฟลตหรือบ้านเพียงส่วนน้อย ซึ่งค่าเช่าประมาณ 1,000 - 1,500 บาท ต่อเดือน เป็นที่พักอาศัยขนาดกลางและขนาดเล็ก ส่วนใหญ่พักอาศัยคนเดียวหรือถ้าพักอาศัยรวมกันจะไม่เกิน 5 คน ซึ่งผู้ที่พักอาศัยด้วยกันจะเป็นบุตร สามี หรือเพื่อน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับงานปัจจุบัน

จากหญิงบริการที่ทำกรสัมภาษณ์ 250 คน มีอาชีพเป็นพนักงานนวดและพนักงานเสิร์ฟส่วนใหญ่ถึง 98 และ 91 คน คิดเป็นร้อยละ 39.2 และ 36.4 ตามลำดับ รองลงมา เป็นพนักงานต้อนรับ/เชียร์แขก หรือเป็นเพื่อนคุย 27 คน คิดเป็นร้อยละ 10.8 เป็นนักเต้น 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 นอกนั้นก็เหลือเป็นนักร้อง ผู้หญิงนั่งชัวโมง หัวหน้าพนักงาน คนผสมเหล้า และช่างทำผม แคชเชียร์ และอื่น ๆ เพียงเล็กน้อย (ดูตารางที่ 31)

สถานที่ทำงานหญิงบริการทำงานในเขตพระนครมากที่สุดถึง 54 คน คิดเป็นร้อยละ 21.6 รองลงมาเขตพญาไท พระโขนง สัมพันธวงศ์ บางพลัด และบางกอกน้อย มีเป็นจำนวน 48, 19, 19 และ 15 คน คิดเป็นร้อยละ 19.2, 7.6, 7.6 และ 6.0 ตามลำดับ เขตธนบุรี บางกะปิ และจตุจักร เป็นสถานที่ที่หญิงบริการทำงานน้อยที่สุด คือ 3 คน (ร้อยละ 1.2) (ดูตารางที่ 32)

หญิงบริการมีเพื่อนหรือญาติแนะนำให้ทำงาน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 62.8 จากสื่อมวลชน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 21.6 ไม่มีคนชักชวนแต่สมัครงานเอง 36 คน คิดเป็นร้อยละ 14.4 มีเพียง 3 คนเท่านั้น (ร้อยละ 1.2) ที่พ่อแม่เป็นผู้หางานให้ (ดูตารางที่ 33)

ระยะเวลาในการทำงานเป็นหญิงบริการส่วนใหญ่ทำงานไม่เกิน 1 ปี ที่ทำงาน 1 ปี มี 30 คน คิดเป็นร้อยละ 12.0 แต่ที่ทำงานไม่เกิน 1 ปี มี 163 คน คิดเป็นร้อยละ 65.2 แต่ทำงานช่วง 1-2 ปี มี 43 คน คิดเป็นร้อยละ 17.2 ดังนั้นคนที่ทำงานนี้ไม่เกิน 2 ปี มีถึงร้อยละ 82.4 มีเพียงร้อยละ 17.6 ที่ทำงานเกิน 2 ปี ดังนั้นหญิงบริการเหล่านี้ทำงานไม่นาน ส่วนใหญ่ไม่เกิน 2 ปี (ดูตารางที่ 34)

อาชีพหญิงบริการส่วนมากไม่ใช่งานแรกเคยทำงานอื่นมาแล้ว ที่ทำงานหญิงบริการเป็นงานแรกมี 45 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 และที่ทำงานอื่นก่อนเป็นหญิงบริการมากถึงร้อยละ 82.0 (ดูตารางที่ 35) โดยทำงานตั้งแต่ครั้งแรกอายุ 8 ปีถึง 32 ปี ส่วนใหญ่เริ่มทำงานครั้งแรกอายุ 14, 15, 16, 17, 18 ปี เป็นจำนวน 25, 32, 25, 27 และ 25 คน (คิดเป็นร้อยละ 10.0, 12.8, 10.0, 9.2 และ 10.0) ตามลำดับ ทำงานตั้งแต่เด็ก (8-14 ปี) เพียงร้อยละ 19.6 และทำงานอายุ 15-17 ปี ร้อยละ 32.0 ทำงานอายุเกิน 18 ปีบริบูรณ์ เพียงร้อยละ 29.2 แสดงว่าส่วนใหญ่ทำงานตั้งแต่อายุ 8-17 ปี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทำงานตั้งแต่อายุ 15-17 ปี ถึงร้อยละ 32.0 อายุ 18-20 ปี ทำงานร้อยละ 22.4 (ดูตารางที่ 35, 36)

เนื่องจากอาชีพหญิงบริการไม่ใช่งานแรกเคยทำงานมาแล้วหลายครั้งส่วนใหญ่เคยเปลี่ยนงานมา 1-2 ครั้ง เช่น เคยเปลี่ยนมา 1 ครั้ง ประมาณ 91 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 เปลี่ยนงาน 2 ครั้ง มี 60 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 เปลี่ยนงาน 3 ครั้ง มี 26 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 ดังนั้นหญิงบริการที่เคยเปลี่ยนงาน 1-3 ครั้ง มีถึงร้อยละ 70.8 (ดูตารางที่ 37)

จากการที่เคยเปลี่ยนงาน 1-3 ครั้ง แต่ส่วนใหญ่เปลี่ยนงานอาจจะเปลี่ยนสถานที่ทำงาน เพราะจากตารางที่ 38 แสดงว่ามีหญิงบริการทำงานเหมือนปัจจุบันถึง 56 คน คิดเป็นร้อยละ 22.4 และเปลี่ยนจากงานอื่น เช่น ลูกจ้างขายของ ตัดเย็บ มาเป็นหญิงบริการจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 รองลงมาทำงานในโรงงานมาก่อน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 17.2 และทำงานเป็นหญิงรับใช้ 29 คน คิดเป็นร้อยละ 11.6 นอกนั้นเคยทำงานเป็นกรรมกร คนงานก่อสร้างหรืองานใช้แรงงานอื่น ๆ ทำงานเอกสารเพียงเล็กน้อย

จากการสอบถามสาเหตุที่ออกจากงานเพื่อมาทำงานเป็นหญิงบริการก็เพราะทำให้มีรายได้สูงขึ้น 127 คน คิดเป็นร้อยละ 50.8 และทำให้มีสภาพการทำงานที่ดีขึ้น 21 คน คิดเป็นร้อยละ 8.4 และสถานที่ทำงานเดิมเล็กกิจการ 13 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 สาเหตุส่วนน้อยที่ออกจากงานเพราะเหตุผลด้านสุขภาพ หรือถูกเลิกจ้างหรือให้ออกจากงาน หรือหาสถานที่ทำงานใหม่ที่มีเวลาทำงานน้อยลง เป็นต้น ระหว่างเปลี่ยนย้ายงานก็สามารถทำงานเป็นหญิงบริการใหม่ได้ทันที ส่วนใหญ่หางานได้เลย 107 คน คิดเป็นร้อยละ 42.8 ที่ว่างงานหางานทำไม่ได้มี 96 คน คิดเป็นร้อยละ 38.4 (ดูตารางที่ 39, 40)

กรณีที่ว่างงานส่วนใหญ่ว่างงานนานประมาณ 2 เดือน มีน้อยมากที่ว่างงานเกิน 2 เดือน (ดูตารางที่ 41)

จากการสอบถามสาเหตุที่เลือกทำงานอาชีพหญิงบริการในปัจจุบันที่ต้องเลี้ยงดูพ่อแม่ที่ยากจนมี 117 คน คิดเป็นร้อยละ 46.8 ที่ไม่ต้องเลี้ยงพ่อแม่มีเป็นส่วนใหญ่ถึง 132 คน คิดเป็นร้อยละ 52.8 และทำงานเพื่อเลี้ยงดูน้อง เลี้ยงดูลูก หรือเลี้ยงดูสามีไม่ใช่สาเหตุส่วนใหญ่ เพราะมีผู้ตอบว่าเลี้ยงดูน้องเพียง 19 คน หรือร้อยละ 7.6 เรื่องเลี้ยงดูลูกมี 55 คน คิดเป็นร้อยละ 22.0 หรือเลี้ยงดูสามี มีน้อยมากเพียง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 และผู้ที่ประกอบอาชีพนี้ทำงานเพราะต้องการรายได้เพิ่มขึ้น ถึงแม้รายได้จะเพิ่มขึ้นแต่รายได้ก็ยังไม่ดี มีผู้ตอบว่าได้รายได้ดีมี 94 คน คิดเป็นร้อยละ 37.6 ผู้คนส่วนใหญ่คิดว่าการทำงานอาชีพหญิงบริการเป็นงานที่ง่ายไม่ต้องใช้ความสามารถอะไร แต่หญิงบริการที่ประกอบอาชีพนี้ไม่คิดเช่นนั้น เพราะ

มีหญิงบริการที่คิดว่างานนี้เป็นงานง่าย ๆ ไม่ต้องใช้ความสามารถเพียง 58 คน คิดเป็นร้อยละ 23.2 และหญิงบริการเหล่านี้ไม่ชอบอาชีพนี้มากถึง 226 คน คิดเป็นร้อยละ 90.4 มีเพียงส่วนน้อยที่ชอบอาชีพนี้เพียง 23 คน หรือร้อยละ 9.2 อีกสาเหตุหนึ่งที่ประกอบอาชีพนี้เพราะไม่ได้รับการฝึกหรือมีประสบการณ์ที่จะทำงานอื่น มีเพียงส่วนน้อยเพียง 58 คน คิดเป็นร้อยละ 23.2 แสดงว่าส่วนใหญ่ไม่ใช่สาเหตุนี้หรือที่คิดว่าไม่มีทางเลือกอื่น จำเป็นต้องทำงานนี้ก็มีย้อยเพียง 20 คน คิดเป็นร้อยละ 8.0 เท่านั้น ส่วนใหญ่มีทางเลือกอื่นไม่จำเป็นต้องทำงานนี้ (ดูตารางที่ 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51)

หญิงบริการที่คิดว่าไม่มีทางเลือกอื่นจำเป็นต้องทำงานนี้เพราะคิดว่าตนเองมีความรู้่น้อย 75% ส่วนที่คิดว่ายังหางานอื่นไม่ได้มีน้อยมากเพียง 15% เท่านั้น (ดูตารางที่ 52)

ส่วนสาเหตุหรือเหตุผลอื่น ๆ ที่ทำงานอาชีพนี้ เช่น อยากลองประชดสามมีงานอิสระ สภาพการทำงานดีกว่าเดิมมีน้อยมาก 31 คน หรือร้อยละ 12.4 เท่านั้น (ดูตารางที่ 53)

สรุปสาเหตุที่หญิงบริการเลือกทำงานนี้ เพราะเลี้ยงชีพตนเอง การเลี้ยงดูคนอื่น เช่น เลี้ยงดูลูก พ่อแม่ น้อง หรือสามี เป็นเพียงองค์ประกอบเท่านั้นไม่ใช่สาเหตุสำคัญ ส่วนสาเหตุที่ว่าทำงานอาชีพนี้เพราะมีรายได้ดี หรือเป็นงานง่ายที่ไม่ต้องใช้ความสามารถอะไร หรือชอบอาชีพนี้ หรือทำงานนี้เพราะจำเป็น ตนเองไม่มีความสามารถหรือตนเองไม่เคยได้รับการฝึกนั้น เป็นสาเหตุที่ไม่สำคัญนัก มีหญิงบริการเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ประกอบอาชีพนี้เนื่องจากสาเหตุเหล่านี้

เมื่อหญิงบริการมาประกอบอาชีพนี้ครอบครัวของหญิงบริการเหล่านี้สามารถยอมรับลักษณะงานนี้ได้ถึง 164 คน หรือร้อยละ 65.6 ไม่มีปฏิกิริยาจากรอบครัวที่มาประกอบอาชีพนี้ มีเพียง 13 คน หรือร้อยละ 5.2 เท่านั้นที่ไม่ยอมรับ แต่ก็มีบางครอบครัวที่ไม่ทราบว่าหญิงเหล่านี้ทำงานอะไร 66 คน คิดเป็นร้อยละ 26.4 มีบ้างเพียงเล็กน้อย 5 คน หรือร้อยละ 2.0 ที่ไม่แน่ใจว่าครอบครัวยอมรับหรือไม่ (ดูตารางที่ 54)

ไม่ว่าหญิงบริการจะประกอบอาชีพนี้เป็นงานแรกหรือเปลี่ยนงานมาหลายครั้ง แต่ถ้าวรวมระยะเวลาที่ประกอบอาชีพนี้ทั้งหมดแล้วเกินร้อยละ 50 ที่ประกอบอาชีพมานานถึง 1 ปี คือ 129 คน ร้อยละ 51.6 ประกอบอาชีพนี้ตั้งแต่วันแรกจนถึง 1 ปี มี 43 คน หรือร้อยละ 17.2 ที่ประกอบอาชีพนี้นาน 1-2 ปี และมี 26 คน หรือร้อยละ 10.4 ที่ทำงานนี้นาน 2-3 ปี และที่ทำงานอาชีพนี้เกิน 3 ปี มีเพียง 52 คน หรือร้อยละ 11.2 เท่านั้น จะเห็นว่าส่วนใหญ่ทำงาน 1 ปี เมื่อระยะเวลาเพิ่มขึ้นนานขึ้นจะประกอบอาชีพนี้ลดลง (ดูตารางที่ 55)

เมื่อหญิงบริการส่วนใหญ่ทำงานไม่นาน หญิงบริการเหล่านี้ต้องการเปลี่ยนงานถึง 159 คน คิดเป็นร้อยละ 63.6 มีเพียง 91 คน หรือร้อยละ 36.4 เท่านั้นที่ไม่ต้องการเปลี่ยนงาน และส่วนใหญ่มีความคิดต้องการเปลี่ยนงาน โดยต้องการงานใหม่ 134 คน คิดเป็นร้อยละ 53.6 รองลงมาต้องการเลิกอาชีพกลับบ้าน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2 ส่วนน้อยที่จะแต่งงานใหม่ แล้วเลิกทำงานนี้มีเพียง 3 คน หรือร้อยละ 1.2 และมีผู้ต้องการเรียนหนังสือแล้วหางานทำ 4 คน หรือร้อยละ 1.6 (ดูตารางที่ 56, 57)

สำหรับหญิงบริการที่ต้องการงานใหม่ ลักษณะของงานใหม่ที่ต้องการทำส่วนใหญ่ต้องการทำงานส่วนตัวเป็นจำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 34.4 รองลงมาทำงานบัญชีหรือบริษัทหรือโรงงาน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2 จากนั้นงานอะไรก็ได้ที่มีรายได้ดีขึ้น 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6 หรืองานอื่น ๆ เช่น งานขายของมี 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 และมีบ้างที่ต้องการทำงานที่สังคมยอมรับ หรืองานเกษตร หรือทำงานตอนกลางวัน เป็นจำนวน 5 คน ร้อยละ 2.0, 2 คน ร้อยละ 0.8 และ 1 คน ร้อยละ 0.4 ตามลำดับ (ดูตารางที่ 58) และผู้ที่ต้องการงานใหม่ถึงแม้ไม่แน่ใจว่าจะได้เงินเดือนหรือค่าจ้างมากกว่าเดิม ก็ยังคิดต้องการเปลี่ยนงานใหม่ถึง 59 คน คิดเป็นร้อยละ 23.6 และผู้ที่คิดว่าต้องการทำงานใหม่โดยคิดว่าจะได้ค่าจ้างเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม 42 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8 แต่บางคนก็คิดว่าจะได้ค่าจ้างน้อยกว่าเดิม 18 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2 ก็มี บางคนก็คิดว่าจะได้ค่าจ้างเท่าเดิม 14 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6 (ดูตารางที่ 58, 59)

ส่วนที่ 4 สภาพการทำงาน

หญิงบริการที่ทำงานอาชีพนี้ส่วนใหญ่ไม่มีการทำสัญญาจ้างเป็นหนังสือ จากการสำรวจหญิงบริการ 250 คน มีการทำสัญญาจ้างเป็นหนังสือเพียง 45 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 ที่เหลืออีก 205 คน คิดเป็นร้อยละ 82.0 ไม่มีการทำสัญญาจ้างเป็นหนังสือ ทำให้หญิงบริการเหล่านี้เสียเปรียบไม่ทราบว่ามีสัญญาจ้างกันอย่างไร ถึงแม้จะไม่มีสัญญาจ้างเป็นหนังสือก็ยังมีนายจ้างส่วนใหญ่ชี้แจงด้วยวาจามีเงื่อนไขการจ้างเป็นอย่างไร โดยนายจ้างชี้แจงด้วยวาจา 198 คน คิดเป็นร้อยละ 79.2 ไม่ชี้แจงมีเพียง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 เงื่อนไขการจ้างที่นายจ้างชี้แจง จะชี้แจงถึงเรื่องหน้าที่ความรับผิดชอบ ค่าจ้างหรือรายได้ การหักค่าจ้าง เวลาทำงาน สถานที่ทำงาน รายได้พิเศษหรือสวัสดิการดังนี้ นายจ้างชี้แจงถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ 249 คน คิดเป็นร้อยละ 99.6 มีเพียง 1 คนที่ไม่ชี้แจง ส่วนเรื่องค่าจ้างหรือรายได้นายจ้างก็ชี้แจง 247 คน คิดเป็นร้อยละ 98.8 ไม่ชี้แจงเพียง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 และเรื่องการหักค่าจ้างนายจ้างก็ชี้แจง 213 คน คิดเป็นร้อยละ 85.2 ไม่ชี้แจง 37 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 ส่วนเรื่องเวลาทำงานเป็นเรื่องสำคัญเพราะนายจ้างชี้แจงถึงร้อยละเปอร์เซ็นต์ สถานที่ทำงานนายจ้างก็ได้มีการชี้แจงถึงสถานที่ทำงานมากถึง 248 คน คิดเป็นร้อยละ 99.2 ไม่ชี้แจงมีเพียง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 เงื่อนไขการจ้างที่สำคัญอีกอย่างที่จะชักจูงให้ทำงานคือ รายได้พิเศษหรือสวัสดิการ เพราะนายจ้างชี้แจงเรื่องนี้ 239 คน คิดเป็นร้อยละ 95.6 ไม่ชี้แจง 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 (ดูตาราง 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66 และ 67)

จากการที่นายจ้างชี้แจงเงื่อนไขสัญญาจ้างหรือข้อตกลง หญิงบริการส่วนใหญ่เข้าใจดี โดยเข้าใจถึง 247 คน คิดเป็นร้อยละ 98.8 จำนวนเพียงเล็กน้อยที่ไม่เข้าใจ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 (ดูตารางที่ 68)

ถึงแม้จะมีสัญญาจ้างหรือข้อตกลงที่หญิงบริการส่วนใหญ่เข้าใจดี แต่สัญญาจ้างหรือข้อตกลงเหล่านั้นไม่ได้ทำไว้เป็นหนังสือ ทำให้นายจ้างอาจจะปฏิบัติตามหรือไม่ปฏิบัติตามก็ได้ ขึ้นกับความซื่อสัตย์ ความเข้าใจสภาพการทำงานของนายจ้าง จากการสอบถามหญิงบริการปรากฏว่านายจ้างส่วนใหญ่ปฏิบัติตามสัญญาจ้างหรือข้อตกลงทุกอย่าง โดยปฏิบัติตามถึง 239 คน คิดเป็นร้อยละ 95.6 ไม่เป็นไปตามสัญญาจ้างเพียง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 และมีนายจ้างบางคนเพียงเล็กน้อย 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 ที่ปฏิบัติดีกว่าข้อตกลง (ดูตารางที่ 69)

การปฏิบัติของนายจ้างที่ไม่เป็นไปตามข้อตกลง มีสภาพที่แย่กว่าที่ตกลงคือ เงินเดือนและการปรับเงินเดือนไม่ได้ตามข้อตกลง และเวลาเลิกงานที่ช้ากว่ากำหนดเสมอ ส่วนการปฏิบัติของนายจ้างที่ให้ดีกว่าข้อตกลง คือ นายจ้างปฏิบัติดีต่อหญิงบริการและให้รายได้มากกว่าที่ตกลง (ดูตารางที่ 70, 71)

การประกอบอาชีพหญิงบริการส่วนใหญ่ไม่มีการทดลองงาน เพราะมีการทดลองงานเพียง 44 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 และไม่ต้องทดลองงานถึง 203 คน คิดเป็นร้อยละ 81.2 จะเห็นว่าการประกอบอาชีพนี้ไม่จำเป็นต้องทดลองงานก่อน และนายจ้างที่ทดลองงานก็จะทดลองงานไม่นาน ส่วนใหญ่ไม่ถึง 1 เดือน มีผู้ต้องผ่านการทดลองงานไม่ถึง 1 เดือน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 12.8 ที่ผ่านการทดลองงาน 1 เดือนขึ้นไปมีเพียงเล็กน้อย (ดูตาราง 73)

อาชีพหญิงบริการเวลาในการเริ่มทำงานส่วนใหญ่ทำงาน 20.00 น. โดยมีหญิงบริการทำงานเวลานี้ 38 คน คิดเป็นร้อยละ 15.2 รองลงมาทำงานเวลา 18.00 น. ถึง 27 คน คิดเป็นร้อยละ 10.8 และทำงานตั้งแต่เวลา 12.00 น. มี 24 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6 มีบ้างที่ทำงาน 10.00 น. เพราะมีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6 แต่หลังจากเวลา 20.00 น. มีเพียงเล็กน้อยจำนวน 1 คนเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 0.4 นอกจากนั้นมีเวลาทำงานไม่แน่นอนเป็นจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 จะเห็นว่าหญิงบริการมีช่วงระยะเวลาทำงานส่วนใหญ่ตั้งแต่ 12.00 - 20.00 น. คิดเป็นร้อยละ 72.4 (ดูตารางที่ 74)

เวลาเลิกงานส่วนใหญ่จะเลิกงาน 02.00 น. เป็นจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 รองลงมา 01.00 น. เป็นจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 12.8 ถัดลงมาอีกก็เป็นเวลา 03.00 น. จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 เวลาเย็นประมาณ 17.00-19.00 น. มีบ้างไม่มากนักเพียง 14 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6 เท่านั้น และจะเพิ่มขึ้นในช่วงเวลา 20.00-21.00 น. เพิ่มขึ้นเป็น 30 คน หรือร้อยละ 12.0 และเพิ่มขึ้นอีกระหว่างเวลา 21.00-24.00 น. เป็น 78 คน หรือร้อยละ 31.2 ที่เลิกงานไม่เป็นเวลามีเพียง 10 คน หรือร้อยละ 4.0 เท่านั้น จะเห็นว่าส่วนใหญ่เลิกงานหลังจากเวลา 24.00 น. โดยเฉพาะอย่างยิ่งเลิกงานเวลา 01.00-02.00 น. และ 03.00 น. เลิกงานก่อนเวลา 24.00 น. มีจำนวนน้อยกว่าดังรายละเอียดข้างต้น อาชีพหญิงบริการจะเลิกงานดึกมากจนถึงรุ่งเช้าของอีกวันหนึ่ง (ดูตารางที่ 75)

หญิงบริการส่วนใหญ่จะทำงานตั้งแต่เย็นจนถึงเช้าตรู่ของวันรุ่งขึ้นและทำงาน สัปดาห์ละ 7 วัน จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 47.2 รองลงมาทำงานสัปดาห์ละ 6 วัน จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 45.6 และทำงานสัปดาห์ละ 5 วัน เป็นจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4 นอกนั้นก็เหลือทำงานสัปดาห์ละ 4, 3 วัน เป็นจำนวน 3, 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 และ 0.4 ตามลำดับ มีบ้างที่ทำงานสัปดาห์หนึ่งไม่แน่นอนว่าทำงานกี่วันอยู่ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 (ดูตารางที่ 76) จะเห็นได้ว่าหญิงบริการส่วนใหญ่ทำงานสัปดาห์ละ 6-7 วัน จะไม่มีวันหยุด ประจำสัปดาห์ถึงร้อยละ 47.2 และในกรณีที่วันทำงานไม่แน่นอนส่วนใหญ่ก็จะทำงาน 5-6 ชั่วโมงต่อวันเช่นกัน และทำงาน 7 วันต่อสัปดาห์ (ดูตารางที่ 77, 78)

สำหรับการทำงานแต่ละวัน ส่วนใหญ่มีเวลาพักไม่แน่นอนเป็นจำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 90.8 และมีเวลาพักแน่นอนเพียง 23 คน คิดเป็นร้อยละ 9.2 หญิงบริการที่มีเวลา พักแน่นอนส่วนใหญ่จะพัก 60 นาที คิดเป็นร้อยละ 6.0 และพัก 90 นาที คิดเป็นร้อยละ 3.2 (ดูตารางที่ 79)

การทำงานอาชีพหญิงบริการส่วนใหญ่จะไม่มีการทำงานล่วงเวลา มีผู้ที่ไม่ได้ ทำงานล่วงเวลาเป็นจำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 81.6 แต่ถ้านายจ้างจะให้ทำล่วงเวลา หญิงบริการเหล่านี้จะต้องทำไม่สามารถเลือกได้ มีผู้ต้องทำงานล่วงเวลา 12 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 และมีผู้ที่นายจ้างให้ทำล่วงเวลา แต่หญิงบริการเหล่านี้ไม่ทำเป็นจำนวน 7 คน เพียงร้อยละ 2.8 เท่านั้น นอกนั้นทำงานไม่มีเวลาแน่นอน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 ถ้าทำงานล่วงเวลา จำนวนชั่วโมงที่ทำงานส่วนใหญ่มีระยะเวลาไม่แน่นอนและทำงานล่วงเวลาดังแต่ 1-7 ชั่วโมง (ดูตารางที่ 80, 81)

นอกจากไม่ค่อยมีการทำงานล่วงเวลาแล้วเรื่องวันหยุดตามประเพณีส่วนใหญ่ได้ หยุด 102 คน คิดเป็นร้อยละ 80.4 พวกที่ทำงานแล้วไม่มีวันหยุดตามประเพณี 48 คน คิดเป็น ร้อยละ 19.2 ผู้ที่มีวันหยุดตามประเพณีจะมีทั้งที่ได้รับค่าจ้างและไม่ได้รับค่าจ้าง ส่วนใหญ่นาย จ้างจัดวันหยุดตามประเพณีให้แต่ไม่จ่ายค่าจ้าง จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 58.8 และนายจ้าง จัดให้มีวันหยุดตามประเพณีและจ่ายค่าจ้างมี 54 คน คิดเป็นร้อยละ 21.6 (ดูตารางที่ 82) วันหยุดตามประเพณีส่วนใหญ่ได้หยุดเพียง 2 วัน เป็นจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 23.6 และ รองลงมาได้หยุด 4 วัน เป็นจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 15.6 และมีวันหยุดตามประเพณี

ทุกวันหยุดมี 21 คน คิดเป็นร้อยละ 8.4 เนื่องจากประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การคุ้มครองแรงงาน กำหนดให้นายจ้างจัดวันหยุดตามประเพณีปีละไม่น้อยกว่า 13 วัน จากการสัมภาษณ์หญิงบริการมีผู้ได้หยุดตามประเพณีปีละ 13 วันเพียง 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6 แต่เมื่อรวมกับผู้ที่ได้หยุดตามวันหยุดประเพณีทุกวันหยุด จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 8.4 และผู้ที่หยุดตามประเพณีเกิน 13 วัน จะได้ผู้ที่รับอนุญาตให้หยุดตามประเพณีไม่น้อยกว่าปีละ 40 คน คิดเป็นร้อยละ 16.0 จะเห็นว่าส่วนใหญ่หญิงบริการไม่ได้หยุดตามประเพณีตามที่กฎหมายกำหนด (ดูตารางที่ 83)

วันหยุดประจำสัปดาห์นายจ้างไม่ได้จัดวันหยุดประจำสัปดาห์เป็นจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 32.0 และจัดวันหยุดประจำสัปดาห์ 170 คน คิดเป็นร้อยละ 68.0 แต่ในจำนวนนายจ้างที่ให้หญิงบริการมีวันหยุดประจำสัปดาห์นายจ้างจ่ายค่าจ้างเพียง 77 คน คิดเป็นร้อยละ 30.8 และนายจ้างไม่จ่ายค่าจ้าง 93 คน คิดเป็นร้อยละ 37.2 ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การคุ้มครองแรงงาน กำหนดให้นายจ้างจัดวันหยุดประจำสัปดาห์ไม่น้อยกว่า สัปดาห์ละ 1 วัน จะเห็นว่านายจ้างส่วนใหญ่จัดวันหยุดประจำสัปดาห์ให้ แต่หญิงบริการที่ได้หยุดประจำสัปดาห์ไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละ 1 วัน มีเป็นจำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 44.8 นอกนี้นายจ้างจัดไม่ถูกต้องตามประกาศกระทรวงมหาดไทยที่กำหนดให้หยุดสัปดาห์ละ 1 วัน ถึงแม้ส่วนใหญ่ นายจ้างจัดให้แต่ถูกต้องตามกฎหมายมีเพียง 112 คน คิดเป็นร้อยละ 44.8 ที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายมีเป็นจำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 55.2 (ดูตารางที่ 84,85)

วันหยุดพักผ่อนประจำปี หญิงบริการส่วนใหญ่ นายจ้างไม่ได้จัดวันหยุดพักผ่อนประจำปีให้ 138 คน คิดเป็นร้อยละ 55.2 และที่นายจ้างจัดวันหยุดประจำปีให้ 112 คน คิดเป็นร้อยละ 44.8 สำหรับวันหยุดประจำปีที่นายจ้างจัดให้มีการจัดให้หยุดโดยได้รับค่าจ้าง 39 คน คิดเป็นร้อยละ 15.6 และหยุดโดยไม่ได้รับค่าจ้าง 70 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 วันหยุดประจำปีที่นายจ้างจัดให้ไม่ได้กำหนดแน่นอนแล้วแต่หญิงบริการจะหยุดจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 19.2 รองลงมาที่กำหนดวันหยุดประจำปีให้ 6 วัน และ 7 วัน โดยมีผู้หยุดเป็นจำนวน 17 คน และ 14 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 และ 5.6 ตามลำดับ รวมผู้หญิงบริการที่ได้หยุดประจำปีตั้งแต่ 6 วันขึ้นไป มีจำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 ส่วนหญิงบริการที่ได้รับวันหยุดประจำปีน้อยกว่า 6 วัน มีเป็นจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6 จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่หญิงบริการไม่ได้

รับการคุ้มครองตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การคุ้มครองแรงงาน ในเรื่องวันหยุดพักผ่อนประจำปีที่นายจ้างจะต้องจัดให้ปีละไม่น้อยกว่า 6 วัน โดยได้รับค่าจ้าง (ดูตารางที่ 86, 87)

วันลาป่วย หญิงบริการได้รับอนุญาตจากนายจ้างให้หยุดโดยลาป่วยได้เป็นส่วนใหญ่ มีการลาป่วยเป็นจำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 90.8 ในจำนวนที่ลาป่วยนี้มี 140 คน ที่หยุดลาป่วยโดยไม่ได้รับค่าจ้าง คิดเป็นร้อยละ 56.0 และหยุดลาป่วยโดยได้รับค่าจ้างเพียง 87 คนคิดเป็นร้อยละ 34.8 ดังนั้นเหลือหญิงบริการที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ลาป่วย 20 คน คิดเป็นร้อยละ 8.0 จากการหยุดเพราะลาป่วย หญิงบริการสามารถหยุดได้โดยไม่ได้กำหนดวันหยุด หรือแล้วแต่จะหยุด หรือหยุดได้จนกว่าจะหาย 138 คน คิดเป็นร้อยละ 55.2 หญิงบริการที่ลาป่วยได้น้อยกว่า 30 วัน มีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 และที่ลาป่วยได้มากกว่า 30 วัน มีจำนวนมากกว่าโดยมีจำนวนถึง 167 คน คิดเป็นร้อยละ 58.8 จะเห็นได้ว่าหญิงบริการส่วนใหญ่สามารถลาป่วยได้ตามสิทธิของกฎหมาย แต่อาจไม่ถูกต้องในเรื่องลาป่วย โดยได้รับค่าจ้างเพราะส่วนใหญ่ลาหยุดได้แต่ไม่ได้รับค่าจ้าง (ดูตารางที่ 88,89)

การลาคลอดหญิงบริการส่วนใหญ่ได้ลาหยุดเนื่องจากการคลอดบุตร เพราะมีจำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 52.4 ที่ได้ลาคลอด และมี 42 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8 ที่ไม่ได้หยุดเนื่องจากลาคลอดจากจำนวน 131 คน ที่หยุดเพราะลาคลอด มีการลาคลอดที่ได้รับค่าจ้าง 25 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และมีการลาคลอดที่ไม่ได้รับค่าจ้าง 106 คน คิดเป็นร้อยละ 42.4 ส่วนจำนวนวันลาคลอดนั้นส่วนใหญ่แล้วแต่จะหยุด มีเป็นจำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 22.8 ที่ลาหยุดต่ำกว่า 60 วัน มีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2 ที่มากกว่า 60 วัน มี 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 จะเห็นว่าส่วนใหญ่หญิงบริการสามารถลาคลอดได้โดยไม่มีกำหนด แต่จะไม่ได้รับค่าจ้าง ซึ่งไม่ค่อยได้รับสิทธิตามกฎหมาย (ดูตารางที่ 90,91)

ลาหยุดเพราะมีประจำเดือน หญิงบริการส่วนใหญ่จะลาหยุดเมื่อมีประจำเดือน โดยลาหยุด 144 คน คิดเป็นร้อยละ 57.6 และไม่มีการลาหยุดเพราะเหตุนี้ 78 คน คิดเป็นร้อยละ 31.2 การลาหยุดเนื่องจากมีประจำเดือนส่วนใหญ่แล้วแต่จะหยุด ไม่ได้กำหนดแน่นอน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 23.2 รองลงมาก็จะลาหยุด 3 วัน เป็นจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 12.8 การลาหยุดเพราะมีประจำเดือนนั้นไม่มีกำหนดไว้ในกฎหมาย แต่ส่วนใหญ่ก็จะหยุดถึงแม้จะไม่ได้ค่าจ้าง (ดูตารางที่ 92, 93)

นอกจากนั้นการลาหยุดเนื่องจากสาเหตุอื่น ๆ จะไม่ได้รับการอนุญาตจากนายจ้างเลย (ดูตารางที่ 94, 95)

ส่วนที่ 5 เรื่องสวัสดิการ

นายจ้างส่วนใหญ่ไม่จัดเครื่องแบบให้ คิดเป็นร้อยละ 76.4 ที่จัดให้มีเพียงร้อยละ 23.6 (ดูตารางที่ 96) ในจำนวนที่จัดเครื่องแบบให้ส่วนใหญ่จัดให้ 2 ชุด/ปี รองลงมาจัดให้ 3 ชุด/ปี และเพียง 1 ชุด/ปี เรียงตามลำดับ (ดูตารางที่ 97)

สวัสดิการเกี่ยวกับที่พัก ส่วนใหญ่นายจ้างไม่ได้จัดที่พักให้ 179 คน คิดเป็นร้อยละ 71.6 ที่จัดให้มีเพียง 71 คน คิดเป็นร้อยละ 28.4 (ดูตารางที่ 98) จากที่พักที่นายจ้างจัดให้ นั้นส่วนใหญ่จัดให้พักกับนายจ้าง 47 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8 และการเช่าที่พักให้อยู่มีเพียง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 เท่านั้น (ดูตารางที่ 99)

การจัดรถรับส่ง นายจ้างส่วนใหญ่ไม่ได้จัดรถรับส่งถึง 244 คน คิดเป็นร้อยละ 97.6 ที่จัดรถรับส่งมีเพียง 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4 เท่านั้น (ดูตารางที่ 100)

อาหาร นายจ้างไม่ได้จัดอาหารให้ 136 คน คิดเป็นร้อยละ 54.4 ส่วนที่จัดอาหารให้ก็มีไม่น้อย 114 คน คิดเป็นร้อยละ 45.6 ไม่แตกต่างกันมากนัก จากที่นายจ้างจัดส่วนใหญ่จัดให้เพียง 1 มื้อ รองลงมา 2 มื้อ และ 3 มื้อ ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 17.2, 14.4 และ 12.0 ตามลำดับ (ดูตารางที่ 101, 102)

ห้องน้ำ ส่วนใหญ่นายจ้างจัดห้องน้ำแยกจากห้องน้ำแขกถึง 142 คน คิดเป็นร้อยละ 56.8 และไม่ได้จัดห้องน้ำแยกจากแขก 107 คน คิดเป็นร้อยละ 42.8 จากห้องน้ำที่นายจ้างจัดให้มี 2 ห้อง คิดเป็นร้อยละ 21.6 รองลงมาจัดให้เพียง 1 ห้อง คิดเป็นร้อยละ 12.4 และจัดให้ 3 ห้อง คิดเป็นร้อยละ 11.2 ห้องน้ำที่นายจ้างจัดให้ 7 ห้องขึ้นไป มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 3.6 จะเห็นว่าส่วนใหญ่นายจ้างจัดห้องน้ำให้เพียง 1-2 ห้อง ไม่เกิน 3 ห้อง (ดูตารางที่ 103, 104)

ห้องรับประทานอาหาร ส่วนใหญ่นายจ้างไม่จัดให้ 199 คน คิดเป็นร้อยละ 79.6 ที่จัดห้องให้รับประทานอาหารมีเพียง 50 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และห้องรับประทานอาหารที่จัดให้จะมีเพียงห้องเดียวเท่านั้น มีน้อยมากที่จัดให้ 2 ห้อง (ดูตารางที่ 105, 106)

การรักษาพยาบาล นายจ้างส่วนใหญ่ไม่มีการจัดการรักษาพยาบาล 191 คน คิดเป็นร้อยละ 76.4 ที่จัดให้มีการรักษาพยาบาลมีเพียง 57 คน คิดเป็นร้อยละ 22.8 ในการจัดการรักษาพยาบาลส่วนใหญ่จ่ายค่ารักษาพยาบาลให้เท่านั้น นอกนั้นไม่มีการตรวจตามระยะเวลา หรือมีจัดห้องพยาบาลหรือตู้ยามีเพียง 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 เท่านั้น (ดูตารางที่ 107, 108)

การตรวจสุขภาพตามกำหนดระยะเวลา ส่วนใหญ่นายจ้างไม่จัดให้มีการตรวจสุขภาพตามกำหนดระยะเวลา 207 คน คิดเป็นร้อยละ 82.8 ที่จัดให้มีการตรวจสุขภาพนั้นมีเพียง 40 คน คิดเป็นร้อยละ 16 เท่านั้น จะเห็นว่าการตรวจสุขภาพให้เพียงเล็กน้อยจากการตรวจสุขภาพตามกำหนดระยะเวลา จะมีการตรวจสัปดาห์ละ 1 ครั้ง รองลงมาเดือนละ 2 ครั้ง และเดือนละครั้ง ตามลำดับ (ดูตารางที่ 109, 110)

เบี้ยขยันหรือรางวัลที่ประพุดิตัวดี ส่วนใหญ่นายจ้างไม่มีให้ 174 คน คิดเป็นร้อยละ 69.6 ที่มีเบี้ยขยันให้มีเพียง 73 คน คิดเป็นร้อยละ 29.2 เบี้ยขยันที่ได้ส่วนใหญ่ได้เป็นเงินถ้าทำได้ตามเป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 16.0 รองลงมาได้เป็นข้าวของ เช่น ทองคำ มีเพียงส่วนน้อยที่ได้เบี้ยขยันเป็นเงินเดือน 1 เดือน หรือ 400 บาท 1,000 บาท จนถึง 9,500 บาท (ดูตารางที่ 111, 112)

การกู้ยืมเงินล่วงหน้า ส่วนใหญ่นายจ้างไม่มีให้กู้ยืมเงินล่วงหน้า 179 คน คิดเป็นร้อยละ 71.6 มีให้กู้ยืมเงินล่วงหน้าได้เพียง 68 คน คิดเป็นร้อยละ 27.2 ส่วนใหญ่เงินที่ให้กู้ยืมนั้นจะให้กู้ไม่เกินเงินเดือน หรือให้กู้ตามความจำเป็นเท่านั้น มีเพียงส่วนน้อยที่ให้กู้ตั้งแต่ 9,500 บาทขึ้นไป (ดูตารางที่ 113, 114)

เงินประกันสังคม นายจ้างส่วนใหญ่ไม่ได้มีเงินประกันสังคมให้ถึง 225 คน คิดเป็นร้อยละ 90.0 ที่มีเงินประกันสังคมมีน้อยมากเพียง 21 คน คิดเป็นร้อยละ 8.4 และเงินประกันสังคมที่มีนั้นนายจ้างก็ไม่ได้ออกค่าเงินประกันสังคมให้ (ดูตารางที่ 115, 116)

ความช่วยเหลือกรณีมีปัญหา เช่น ถูกจับ นายจ้างจัดให้มีการช่วยเหลือหรือไม่จัดมีพอ ๆ กัน ที่จัดให้มี 102 คน คิดเป็นร้อยละ 40.8 ที่ไม่ได้จัดมี 99 คน คิดเป็นร้อยละ 39.6 และลักษณะความช่วยเหลือส่วนใหญ่นายจ้างออกเงินให้ก่อนโดยไม่ต้องใช้คืนภายหลัง รองลงมาช่วยตามความจำเป็น และช่วยออกเงินให้ก่อนแต่ต้องใช้คืนภายหลังตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 16.8, 10.4 และ 8.8 (ดูตารางที่ 117, 118)

จะเห็นว่าหญิงบริการเหล่านี้ นายจ้างส่วนใหญ่จะไม่จัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้ไม่ว่าจะเป็นเครื่องแบบ ที่พัก รถรับส่ง อาหาร ห้องรับประทานอาหาร การรักษาพยาบาล การตรวจสุขภาพตามกำหนดระยะเวลา แม้กระทั่งเบี้ยขยันหรือการให้กู้ยืมเงินล่วงหน้าหรือเงินประกันสังคม นายจ้างจัดสวัสดิการให้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น เช่น จัดห้องน้ำแยกจากแขก หรือความช่วยเหลือกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับการถูกจับเท่านั้นที่จัดสวัสดิการให้ก็เพื่อประโยชน์ของนายจ้างเท่านั้น

ลักษณะการทำงานหญิงบริการเหล่านั้น ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการฝึกงานก่อนเข้าทำงาน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 74.8 มีเพียงร้อยละ 25.2 เท่านั้นที่ได้รับการฝึกก่อนเข้าทำงาน ส่วนใหญ่การฝึกงาน คือ การฝึกนวด คิดเป็นร้อยละ 16.8 มีเพียงส่วนน้อยที่ฝึกเต้นรำ ฝึกเอาใจแขก ฝึกการเสิร์ฟ และฝึกการต้อนรับ เป็นต้น (ดูตารางที่ 119, 120) และการฝึกงานส่วนใหญ่ฝึกประมาณ 7 วัน แต่จะฝึกไม่เกิน 15 วัน ถึง 30 วัน ฝึก 7 วัน คิดเป็นร้อยละ 7.2 ฝึก 15 วัน 30 วัน คิดเป็นร้อยละ 3.6 และ 2.4 (ดูตารางที่ 121)

หญิงบริการที่ฝึกงานส่วนใหญ่ฝึกจากหญิงบริการที่ทำงานมาก่อน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 13.6 รองลงมาเป็นผู้เชี่ยวชาญมาฝึกให้ เช่น ครูฝึกเต้นรำ 26 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 นายจ้างฝึกให้มีเพียงเล็กน้อยเพียง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 (ดูตารางที่ 122) จากการฝึกงานนั้น ส่วนใหญ่ผู้ฝึกเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายเอง 34 คน คิดเป็นร้อยละ 13.6 มีบางคนไม่ต้องเสียค่าฝึกงาน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 นายจ้างจ่ายให้เพียง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6 (ดูตารางที่ 123) และให้ระหว่างการฝึกงานส่วนใหญ่หญิงบริการจะไม่ได้รับค่าจ้าง 37 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 รองลงมาได้รับค่าจ้างเต็มเท่าทำงานปกติ 19 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6 มีเพียงเล็กน้อยที่ได้ค่าจ้างต่ำกว่าค่าจ้างปกติ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4 (ดูตารางที่ 124) การฝึกงานก่อนเข้าทำงานส่วนใหญ่ที่ฝึกงานคิดว่ามีประโยชน์ 40 คน คิดเป็นร้อยละ 16.0 รองลงมาไม่มีประโยชน์บ้าง 22 คน คิดเป็นร้อยละ 8.8 ที่คิดว่าไม่มีประโยชน์มีเพียงเล็กน้อย 1 คน เท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 0.4 (ดูตารางที่ 125)

นอกจากฝึกงานในอาชีพหญิงบริการก่อนทำงานแล้ว จำนวนผู้ต้องการฝึกงานอาชีพอื่นมีเท่ากับจำนวนผู้ไม่ต้องการฝึกงานอื่น คือ 97 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 38.8 มีเพียงเล็กน้อยที่ไม่แน่ใจว่าจะต้องการฝึกงานอื่นอีก 3 คน คิดเป็นร้อยละ 12.4 (ดูตารางที่ 126) จากผู้ที่ต้องการฝึกอาชีพอื่นส่วนใหญ่ต้องการฝึกอาชีพเสริมสวย ตัดเย็บ งานขายของ 70 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 รองลงมาทำอาหาร 12 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 อาชีพที่เหลือมีผู้ต้องการทำเพียงเล็กน้อย คือ ทำบัญชี ร้องเพลง เล่นดนตรี เรียนภาษา มัคคุเทศน์ และเสมียน (ดูตารางที่ 127)

จะเห็นว่าอาชีพหญิงบริการส่วนใหญ่ไม่มีการฝึกงานก่อนเข้าทำงาน แต่ผู้ที่ฝึกงานส่วนใหญ่จะฝึกเกี่ยวกับการบริการให้แขกพอใจเวลาในการฝึกไม่นาน ประมาณ 7-15 วัน ในการฝึกจะฝึกจากผู้ประกอบอาชีพนี้มาก่อน ถ้าจะเสียเงินค่าใช้จ่ายในการฝึกต้องเสียเงินเอง

และระหว่างการฝึกงานจะไม่ได้รับค่าจ้าง ถึงแม้ส่วนน้อยจะฝึกงาน แต่ผู้ที่ฝึกงานคิดว่าการฝึกงานมีประโยชน์มาก นอกจากจะฝึกงานในอาชีพแล้ว จำนวนผู้ต้องการฝึกงานอาชีพอื่น มีเท่ากับจำนวนผู้ไม่ต้องการฝึกอาชีพอื่น

การประกอบอาชีพหญิงบริการนี้ส่วนใหญ่ไม่มีบุคคลต่าง ๆ เช่น นายจ้าง ตำรวจ เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นหรือพวกแก๊งค์ต่าง ๆ รั้งแหรือก่อกวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 95.6 จะมีที่ถูกก่อกวนหรือรั้งแเพียง 11 คน คิดเป็นร้อยละ 4.4 (ดูตารางที่ 128) ในจำนวนที่ถูกรั้งแหรือก่อกวนนั้นส่วนใหญ่ถูกรั้งแโดยตำรวจ 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6 ที่เหลือถูกรั้งแจากนายจ้างหรือเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น (ดูตารางที่ 129) ซึ่งการรั้งแนั้นส่วนใหญ่ให้ปิดก่อนเวลา รองลงมามาใช้บริการแล้วไม่จ่ายเงิน หรือถูกจับกุม (ดูตารางที่ 130) ซึ่งเมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ นายจ้างจะเป็นผู้แก้ปัญหาหรือจ่ายเงินให้กับพวกนั้น (ดูตารางที่ 131)

๑๒.๐๕.๖
๑ ๒๕๖

เลขเรียกหนังสือ.....	5732
เลขทะเบียน.....	ท.๒๕๖.๒๕๔๕
วันที่.....	

ส่วนที่ 6 รายได้และรายจ่าย

ปัจจุบันส่วนใหญ่หญิงบริการได้รับเงินค่าจ้างเป็นรายเดือน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 51.6 รองลงมาเป็นรายชั่วโมง 99 คน คิดเป็นร้อยละ 39.6 ต่อมาได้รับเงินตามจำนวนแขก 14 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6 รับเงินเป็นรายวันมีเพียงเล็กน้อย 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 และมีบ้างที่ได้รับเงินค่าจ้างไม่แน่นอน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 (ดูตารางที่ 132) รายได้ที่ได้รับส่วนใหญ่ไม่เกิน 3,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 90.8 มีเพียงร้อยละ 9.2 ที่รายได้เกิน 3,000 บาท (ดูตารางที่ 133) ซึ่งอัตราค่าจ้างส่วนใหญ่เป็นอัตราแน่นอน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 92.0 รองลงมา 15 คน หรือร้อยละ 6.0 อัตราค่าจ้างขึ้นกับสิ่งอื่นด้วย มีเพียง 3 คน ร้อยละ 1.2 เท่านั้น ที่มีอัตราค่าจ้างไม่แน่นอน ไม่มีเงินเดือนค่าจ้างจะได้จากแขก ในกรณีค่าจ้างขึ้นกับสิ่งอื่นคือ ขึ้นกับจำนวนแขกที่มา OFF หรือจำนวนดริงค์ หรือความพอใจของแขก (ดูตารางที่ 134, 135)

กรณีที่ได้รับค่าจ้างแน่นอน หญิงบริการเหล่านี้ได้รับค่าจ้างหรือรายได้พิเศษ เช่น โบนัส ทิป เงินจูงใจหรือเงินเพิ่ม ค่านายหน้า เป็นต้น สำหรับเงินโบนัสส่วนใหญ่นายจ้างจะไม่ให้โบนัส 199 คน คิดเป็นร้อยละ 79.6 ที่ให้โบนัสมีเพียง 33 คน คิดเป็นร้อยละ 13.2 และโบนัสที่ให้ส่วนใหญ่ให้ปีละครั้งเท่านั้น (ดูตารางที่ 136) โบนัสที่ได้รับส่วนมากได้ 2,000 บาท รองลงมา 1,000 บาท ต่อมาเป็นทอง หรือเป็นเงิน 400 บาท มีเพียงส่วนน้อยที่ได้รับเกิน 2,000 บาท (ดูตารางที่ 137) โบนัสที่ได้นายจ้างเป็นผู้จ่ายโบนัส (ดูตารางที่ 138)

สำหรับทิปส่วนใหญ่ไม่แน่นอนขึ้นกับแขก 184 คน คิดเป็นร้อยละ 73.6 ที่ได้ทิปแน่นอนส่วนใหญ่ได้เดือนละครั้ง 20 คน คิดเป็นร้อยละ 8.0 รองลงมาได้ทิปทุกวัน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 จ่ายสัปดาห์ละครั้ง 11 คน คิดเป็นร้อยละ 4.4 และจ่าย 15 วัน/ครั้ง มีเพียง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 ตามลำดับ (ดูตารางที่ 139) และเงินค่าทิปที่ได้แต่ละวันได้ตั้งแต่ 2 บาทถึง 4,000 บาท ค่าทิป 2-100 บาท/วัน มีร้อยละ 20 ค่าทิป 201-300 บาท มีเพียงร้อยละ 4.0 เกิน 300 - 600 บาท มีร้อยละ 4.4 และเกิน 600 บาท ร้อยละ 3.6 เท่านั้น ส่วนใหญ่จะได้ 100 บาท/วัน มี 31 คน คิดเป็นร้อยละ 12.4 รองลงมา 50 บาท/วัน มี 22 คน คิดเป็นร้อยละ 8.8 และ 200 บาท/วัน มี 19 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6 และ 20 บาท/วัน มี 16 คน คิดเป็นร้อยละ 6.4 (ดูตารางที่ 140) และผู้ที่จ่ายค่าทิปคือแขกผู้มาใช้บริการ 227 คน คิดเป็นร้อยละ 90.8 นายจ้างจ่ายเพียง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 (ดูตารางที่ 141)

สำหรับเงินจูงใจหรือเงินเพิ่ม ส่วนใหญ่ไม่ได้รับเงินจูงใจ 187 คน คิดเป็นร้อยละ 74.8 ที่ได้รับเงินจูงใจ 42 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8 เงินจูงใจที่ได้ เพราะมาทำงานทุกวัน มาทำงานก่อนเวลาหรือตั้งใจทำงาน หรือจ่ายตามเป้าหมายของงาน ส่วนใหญ่ได้เงินจูงใจหรือเงินเพิ่มเพราะจ่ายตามเป้าหมายงาน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 11.6 และจ่ายเพราะมาทำงานทุกวัน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.6 และมาทำงานก่อนเวลาหรือแต่งกายสะอาด ตั้งใจทำงาน จะเท่ากับร้อยละ 1.2 (ดูตารางที่ 142) เงินจูงใจหรือเงินเพิ่มอาจได้เป็นทองคำหรือเป็นเงินตั้งแต่ 80-3,600 บาท ส่วนใหญ่ได้ประมาณ 1,000 บาท ร้อยละ 3.2 ส่วนได้ทองคำหรือเงินอื่น ๆ ได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น (ดูตารางที่ 144) และเงินจูงใจนั้นนายจ้างเป็นผู้จ่าย (ดูตารางที่ 144)

ค่านายหน้าจากค่าครีกร์ ส่วนใหญ่จะไม่ได้ค่านายหน้า 200 คน คิดเป็นร้อยละ 80.0 ที่ได้ค่านายหน้าเพียง 32 คน คิดเป็นร้อยละ 12.8 และค่านายหน้าที่ได้จะได้ 15 วันต่อครั้ง หรือแบ่งครั้งกับนายจ้าง ส่วนที่จ่ายทุกวันมีน้อยมากเพียงร้อยละ 0.8 (ดูตารางที่ 145) จำนวนเงินค่านายหน้าส่วนใหญ่ประมาณ 60-100 บาทต่อวัน (ดูตารางที่ 146) และค่านายหน้านั้นส่วนใหญ่ นายจ้างเป็นผู้จ่าย มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่แจกจ่ายให้ (ดูตารางที่ 147) ค่าจ้างพิเศษอื่น ๆ ที่ได้ส่วนใหญ่รับเต็มในแต่ละวัน มีบ้างที่แบ่งครั้งกับนายจ้าง (ดูตารางที่ 148) และจำนวนเงินพิเศษที่ได้ต่อเดือนมีตั้งแต่ 1,500-9,500 บาท แต่ส่วนใหญ่จะไม่ได้เงินพิเศษอื่น ๆ (ดูตารางที่ 149) และแจกเป็นผู้จ่ายให้ส่วนมากมีนายจ้างจ่ายให้เพียงเล็กน้อย (ดูตารางที่ 150)

รายได้จากนายจ้างต่อเดือนได้รับตั้งแต่ 400-40,000 บาท แต่ได้รับรายได้ 400-2,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 50 และได้รับรายได้ตั้งแต่ 2,700-5,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 40 มีเพียงร้อยละ 10 ที่ได้รับรายได้เกิน 5,500 บาท ส่วนใหญ่จะได้รายได้ 3,000 บาท มี 28 คน คิดเป็นร้อยละ 11.2 รองลงมาได้รับ 1,500 บาท มี 19 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6 ต่อมา 2,500 บาท 1,800 บาท 1,000 บาท มี 17 คน 14 คน และ 14 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8, 5.6 และ 5.6 ตามลำดับ (ดูตารางที่ 151)

ส่วนรายได้ที่ได้รับจากแขกต่อเดือนได้รับตั้งแต่ 60-45,000 บาท ได้รับรายได้ 60-2,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 55.2 และ 2,501-4,800 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.8 และ 4,801-6,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 10 และตั้งแต่ 6,001 บาทขึ้นไป จนถึง 45,000 บาท ก็มีร้อยละ 10 เท่านั้น ส่วนใหญ่รายได้จากแขก 3,000 บาท มี 35 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 รองลงมา 1,500 บาท มี 23 คน คิดเป็นร้อยละ 9.2 ต่อมา 2,500 บาท และ 2,000 บาท มี 22 คน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 8.8 และ 8.4 ตามลำดับ (ดูตารางที่ 152)

สรุปหญิงบริการมีรายได้รวมเดือนละ 930-49,500 บาท รายได้ 930-3,100 บาท มี 51 คน คิดเป็นร้อยละ 20.4 รายได้ 3,200-5,500 บาท มี 85 คน คิดเป็นร้อยละ 34 รายได้ 5,600-8,000 บาท มี 70 คน คิดเป็นร้อยละ 28 รายได้ 8,500-12,500 บาท มี 19 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6 รายได้เกิน 12,500-49,500 บาท มี 25 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ส่วนใหญ่มีรายได้ 5,500 บาท เป็นจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 รองลงมา 6,000 บาท และ 5,000 บาท มีเป็นจำนวน 13 คน และ 11 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 และ 4.4 ที่ได้รับ 6,500 บาท และ 8,000 บาท มีจำนวน 19 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 3.6 นอกนั้นมีเพียงเล็กน้อยที่มีรายได้เกิน 10,000 บาท (ดูตารางที่ 153)

รายได้จากแหล่งอื่นส่วนใหญ่ไม่มีอีกถึง 232 คน คิดเป็นร้อยละ 92.8 ที่ได้รายได้จากแหล่งอื่นมีเพียง 15 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 เท่านั้น รายได้จากแหล่งอื่นส่วนใหญ่ได้จากสามี รองลงมาทำงานพิเศษที่อื่น ส่วนน้อยได้จากพ่อแม่และกำยาย รายได้จากแหล่งอื่นจะได้อีก 400-2,500 บาท (ดูตารางที่ 154, 155 และ 156)

รายได้ที่หญิงบริการส่วนใหญ่ได้รับขณะนี้มีรายได้พอใช้จ่าย 134 คน คิดเป็นร้อยละ 53.6 ส่วนที่มีรายได้มากจนเหลือเก็บมี 62 คน คิดเป็นร้อยละ 24.8 และที่มีรายได้ต่ำไม่พอใช้จ่าย 42 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8 (ดูตารางที่ 157)

เมื่อหญิงบริการมีรายได้ก็อาจมีการหักเงินรายรับจากกรณีต่าง ๆ เหล่านี้หรือไม่หักเงินเพื่อเป็นการลงโทษกรณีทำผิดระเบียบ ส่วนใหญ่ไม่เป็นการลงโทษ 140 คน คิดเป็นร้อยละ 56.0 ที่เป็นการลงโทษก็มีไม่น้อย 109 คน คิดเป็นร้อยละ 43.6 (ดูตารางที่ 158)

หักเงินเพื่อเป็นเงินสมทบกองทุนเงินประกันสังคม ส่วนใหญ่ไม่ได้หักเงินสมทบกองทุน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 96.8 มีเพียงเล็กน้อยที่หักเงินเพื่อสมทบกองทุนฯ มี 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 (ดูตารางที่ 159)

การหักเงินเพื่อชำระหนี้ค้ำกรณีขอเบิกล่วงหน้า ส่วนใหญ่ไม่ใช่หักเงินชำระหนี้ค้ำกรณีนี้ 246 คน คิดเป็นร้อยละ 98.4 (ดูตารางที่ 160)

หักเงินเพื่อชำระหนี้เงินกู้ ส่วนใหญ่ไม่ใช่หักเงินเพื่อชำระหนี้เงินกู้ 246 คน คิดเป็นร้อยละ 98.4 ที่หักเงินชำระหนี้เงินกู้เพียง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 (ดูตารางที่ 161)

หักเงินเพื่อเหตุอื่น ๆ เช่น เลิกงานแล้วไม่ไปกับแขก ส่วนใหญ่จะไม่ใช้ 224 คน คิดเป็นร้อยละ 89.6 มีเพียง 25 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ที่หักเงินเช่นนี้ (ดูตารางที่ 162)

ไม่มีการหักเงิน หน่วยงานจะถูกหักเงินและไม่ถูกหักเงินไม่แตกต่างกันมากนัก ไม่มีการหักเงิน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 48.4 มีการหักเงิน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 51.2 (ดูตารางที่ 163)

จะเห็นว่าหน่วยงานมีการถูกหักเงินเหมือนกัน แต่ไม่ทราบว่าถูกหักเนื่องจากสาเหตุอะไร เพราะไม่ใช้หักเงินในกรณีการลงโทษเมื่อทำผิดกฎระเบียบ ไม่ใช้หักเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ไม่ใช้หักเงินชำระหนี้กันในกรณีขอเบิกล่วงหน้า หรือชำระเงินกู้ หรือสาเหตุอื่น ๆ

ค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนของหน่วยงาน จะใช้จ่ายในเรื่องเสื้อผ้า อาหาร ที่พัก ค่ารถ/ค่าเดินทาง ค่าเครื่องสำอางค์/ค่าทำผม เงินที่ส่งเสียให้คนอื่น เงินเก็บ และอื่น ๆ เช่น ค่ารักษา เบ็ดเตล็ด

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเสื้อผ้า ใช้จ่ายตั้งแต่ 30-5,000 บาท/เดือน ใช้จ่าย 30-5,000 บาท เป็นจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 54.4 ใช้จ่าย 350-1,000 บาท เป็นจำนวน 45 คนคิดเป็นร้อยละ 17.2 ที่ใช้จ่ายเกิน 1,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 28.4 ส่วนใหญ่จ่ายค่าเสื้อผ้า ประมาณ 500 บาท เป็นจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 17.2 รองลงมาใช้จ่าย 1,000 บาท จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 หรือใช้จ่าย 300 บาท เป็นจำนวน 26 คนเช่นเดียวกัน ต่อมาใช้จ่าย 1,500 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 8.0 ใช้จ่าย 200 บาท จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6 และใช้จ่าย 2,000 บาท จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 ตามลำดับ (ดูตารางที่ 164)

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าอาหาร ใช้จ่ายตั้งแต่ 30-6,000 บาทต่อเดือน ค่าใช้จ่าย 30-1,500 บาท มีจำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 62.4 ค่าอาหาร 1,600-3,000 บาท มี 76 คน คิดเป็นร้อยละ 30.4 ใช้จ่ายค่าอาหาร 3,500-6,000 บาท มีเพียง 18 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2 ส่วนใหญ่ใช้จ่ายเป็นค่าอาหาร 1,500 บาท มีจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 19.6 รองลงมาใช้จ่าย 3,000 บาท มีจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 และต่อมาใช้จ่าย 1,000 บาท มีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 11.2 และใช้จ่าย 2,000 บาท มีจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 ตามลำดับ (ดูตารางที่ 165)

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่พัก ใช้จ่ายตั้งแต่ 80 - 6,000 บาทต่อเดือน ที่ใช้จ่าย 80-600 บาท มีจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 16.4 ใช้จ่าย 650-1,000 บาท มีจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 20.8 และใช้จ่าย 1,050-1,800 บาท มีจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8 ใช้จ่าย 2,000-6,000 บาท มี 25 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ส่วนใหญ่ไม่เสียค่าที่พัก 85 คน คิดเป็นร้อยละ 34.0 แต่ที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในเรื่องที่พัก ส่วนใหญ่ใช้จ่ายประมาณ 1,000 บาท มี 19 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6 รองลงมา 1,500 บาท มี 17 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 ต่อมาเสียค่าใช้จ่าย 800 บาท มี 16 คน คิดเป็นร้อยละ 6.4 และ 1,200 บาท มี 12 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 (ดูตารางที่ 166)

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่ารถหรือค่าเดินทาง ส่วนใหญ่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางมีจำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 37.2 ที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเสียตั้งแต่ 20 - 6,000 บาทต่อเดือน ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง 20-200 บาท เป็นจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8 ค่าใช้จ่าย 210-1,000 บาท มีจำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 34.4 และเสียค่าใช้จ่ายเกิน 1,000 บาทขึ้นไป มี 29 คน คิดเป็นร้อยละ 11.6 ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาทำงานส่วนใหญ่เสียค่าใช้จ่ายประมาณ 300 บาท มีจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 13.2 รองลงมาเสียค่าใช้จ่าย 200 บาท มีจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6 (ดูตารางที่ 167)

ค่าเครื่องสำอางค์และค่าทำผม ไม่เสียค่าใช้จ่ายมีจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 19.6 ที่เสียค่าใช้จ่ายส่วนนี้มีตั้งแต่ 12-6,500 บาท ที่เสียค่าใช้จ่าย 12-100 บาท มีจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 ค่าใช้จ่าย 130-500 บาท มีจำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 ค่าใช้จ่าย 600-1,000 บาท มีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 13.6 และส่วนค่าใช้จ่ายที่มากกว่า 1,000 บาทขึ้นไป มีจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 12.4 ส่วนใหญ่เสียค่าเครื่องสำอางค์/ค่าทำผม เดือนละ 200 บาท มีจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 11.6 รองลงมาเสียค่าใช้จ่าย 100 บาท มีจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 10.8 ต่อมาเสียค่าใช้จ่าย 500 บาท มีจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และเสียค่าใช้จ่าย 1,000 บาท มีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6 และเสียค่าใช้จ่าย 300 บาท มี 20 คน คิดเป็นร้อยละ 8.0 ตามลำดับ (ดูตารางที่ 168)

เงินที่ส่งเสียให้คนอื่น ที่ไม่ต้องส่งเสียเงินให้คนอื่น 61 คน คิดเป็นร้อยละ 24.4 ที่ต้องส่งเสียเงินให้ มี 139 คน คิดเป็นร้อยละ 75.6 เงินที่ส่งเสียให้ มีตั้งแต่ 200-900 บาท มี 49 คน คิดเป็น ร้อยละ 19.6 เงินที่ส่งเสียมีตั้งแต่ 1,000-2,000 บาท มี 109 คน คิดเป็นร้อยละ 43.6 และเงินที่ส่งเสียตั้งแต่ 2,001 - 3,000 บาท มี 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 และที่เกิน

3,000-9,500 บาท มี 25 คน คิดเป็นร้อยละ 8.4 เงินที่ส่งเสียให้ 1,000 บาท มี 44 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 รองลงมาให้ 1,500 บาท และ 2,000 บาท มีอย่างละ 28 คน คิดเป็นร้อยละ 11.2 ต่อมาให้ 500 บาท มี 22 คนคิดเป็นร้อยละ 8.8 (ดูตารางที่ 169)

เงินเก็บหญิงบริการไม่มีเงินเก็บถึง 105 คน คิดเป็นร้อยละ 42 ที่มีเงินเก็บ 145 คนคิดเป็นร้อยละ 58 มีเงินเก็บตั้งแต่ 100-9,500 บาท เงินเก็บ 100-800 บาท มีจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 เก็บเงินตั้งแต่ 1,000-2,000 บาท มี 54 คน คิดเป็นร้อยละ 21.6 และ 2,001-5,000 บาท มี 15 คน คิดเป็นร้อยละ 6 และ 5,001-9,500 บาท มีเพียง 13 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 เท่านั้น ส่วนใหญ่จะเก็บได้ประมาณ 1,000 บาท มี 27 คน คิดเป็นร้อยละ 10.8 รองลงมาเก็บได้ 500 บาท มี 24 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6 ต่อมาเก็บได้ 300 บาท มี 13 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 และ เก็บได้ 2,000 บาท มี 12 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 (ดูตารางที่ 170)

ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น ค่ารักษา เบ็ดเตล็ดต่าง ๆ ส่วนใหญ่ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ไม่มีถึง 166 คน คิดเป็นร้อยละ 66.4 ที่มีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ มี 84 คน คิดเป็นร้อยละ 33.6 ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ มีตั้งแต่ 30 - 8,000 บาท และค่าใช้จ่าย 30 - 500 บาท มี 56 คน คิดเป็นร้อยละ 22.4 และ 501-800 บาท มี 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 และ 1,000 บาทขึ้นไป มี 23 คน คิดเป็นร้อยละ 9.2 ส่วนใหญ่จะใช้จ่าย 500 บาท มี 16 คน คิดเป็นร้อยละ 6.4 รองลงมาใช้จ่ายประมาณ 200 บาท มี 13 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 นอกนั้นใช้จ่ายเพียงเล็กน้อย (ดูตารางที่ 171)

ค่าใช้จ่ายส่วนหนึ่งหญิงบริการจะต้องส่งเงินให้ทุกเดือนนั้น ส่วนใหญ่จะต้องส่งเงินให้ 186 คน คิดเป็นร้อยละ 74.4 ที่ไม่ได้ส่งมีเพียง 58 คน คิดเป็นร้อยละ 23.2 เท่านั้น และเงินที่ส่งเสียให้มันเป็นส่วนใหญ่ส่งเงินให้พ่อแม่ 174 คน คิดเป็นร้อยละ 69.6 รองลงมาส่งให้บุตร 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 ต่อมาส่งเงินให้พี่ น้อง ปู่ ย่า ตา ยาย บ้างเพียงเล็กน้อย (ดูตารางที่ 172, 173) เงินที่ส่งให้ส่วนใหญ่ส่งเดือนละ 1 ครั้ง มีจำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 รองลงมาส่งให้ 2-3 เดือนต่อครั้ง มี 16 คน คิดเป็นร้อยละ 6.4 ต่อมาส่งให้ไม่แน่นอน (ดูตารางที่ 174) ที่ต้องส่งเงินให้เหลือเป็นค่าใช้จ่าย 107 คน คิดเป็นร้อยละ 42.8 หรือส่งให้เพราะยากจนไม่มีรายได้ 46 คน คิดเป็นร้อยละ 18.4 และส่งให้เพราะน้องยังเรียนหนังสือ มี 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6 และเพราะมีหนี้สิน มี 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6 เช่นเดียวกัน (ดูตารางที่ 175)

ปัจจุบันมีเงินเหลือเก็บหรือไม่ มีหญิงบริการถึง 107 คน ที่ไม่มีเงินเหลือเก็บ คิดเป็นร้อยละ 42.8 มีเงินเหลือเก็บ 143 คน คิดเป็นร้อยละ 57.2 เงินเหลือเก็บตั้งแต่ 100 - 500,000 บาท ที่มีเงินเหลือเก็บ 100-700 บาท มี 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 เงินเหลือเก็บตั้งแต่ 1,000-5,000 บาท มี 57 คน คิดเป็นร้อยละ 22.8 มีเงินเหลือตั้งแต่ 5,001-10,000 บาท มี 15 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 และมีเงินเหลือ 10,001-50,000 บาท มี 33 คน คิดเป็นร้อยละ 13.2 และ 50,001- 100,000 บาท มี 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 ส่วนใหญ่เก็บได้ประมาณ 3,000 บาท มี 15 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 รองลงมาเก็บได้ 5,000 บาท มี 11 คน คิดเป็นร้อยละ 4.4 และเก็บได้ 2,000 บาท มี 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 นอกนั้นเก็บได้มากบ้างน้อยบ้างแล้วแต่จะเก็บได้ (ดูตารางที่ 176)

การกู้ยืมเงินส่วนใหญ่ไม่เคยกู้ยืมเงิน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 69.6 ที่เคยกู้ยืมเงิน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 คน ส่วนใหญ่จะกู้จากเพื่อน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 12.8 รองลงมากู้จากนายจ้าง 23 คน คิดเป็นร้อยละ 9.2 และกู้จากคนออกเงินให้กู้หรือสถาบันการเงิน มี 16 คน คิดเป็นร้อยละ 6.4 มีเพียง 3 คน ร้อยละ 1.2 เท่านั้นที่กู้จากญาติ (ดูตารางที่ 177, 178) เงินที่กู้ยืมส่วนใหญ่กู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัว 38 คน คิดเป็นร้อยละ 15.2 รองลงมากู้ให้ทางบ้าน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 8.0 ต่อมากู้เพื่อรักษาตัวเอง มี 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6 เล็ก ๆ น้อย ๆ ที่กู้เพื่อช่วยเหลือญาติพี่น้องใช้หนี้ หรือเป็นค่าหมอม (ดูตารางที่ 179) จากการกู้ยืมเงิน บางส่วนก็ใช้หนี้สินหมดแล้ว 35 คน คิดเป็นร้อยละ 16.0 ยังมีหนี้สินตั้งแต่ 100-95,000 บาท ที่ยังคงมีหนี้ 100-1,000 บาท มี 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 มีหนี้ตั้งแต่ 1,500-5,000 บาท มี 19 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6 และหนี้ตั้งแต่ 6,000 - 10,000 บาท มี 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4 มีหนี้ตั้งแต่ 15,000 บาทขึ้นไป มี 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 (ดูตารางที่ 180)

สรุปหญิงบริการเหล่านี้ส่วนใหญ่ได้รับค่าจ้างเป็นรายเดือน มีบ้างที่ได้รับเงินเป็นรายชั่วโมง หรือตามจำนวนแขก หรือรายวัน รายได้ส่วนใหญ่ได้รับประมาณ 3,000 บาทต่อเดือนและได้รับเป็นอัตราแน่นอน มีบางคนที่ได้รับรายได้เกิน 3,000 บาท หรือน้อยกว่า 3,000 บาทต่อเดือน นอกจากค่าจ้างรายเดือนแล้ว รายได้พิเศษอื่น เช่น โบนัส เงินงูใจหรือเงินเพิ่มเงินค่านายหน้า ส่วนใหญ่จะไม่ได้มีเพียงส่วนน้อยที่ได้บ้าง และเงินทิปไม่แน่นอนขึ้นกับจำนวนแขก รายได้ส่วนใหญ่ได้จากนายจ้างประมาณ 1,000-3,000 บาทต่อเดือน และรายได้จากแขกประมาณ 1,500 - 3,000 บาท รวมรายได้ต่อเดือนประมาณ 3,000 - 8,000 บาท รายได้จาก

แหล่งอื่น ๆ ส่วนใหญ่ไม่มี ถ้ามีก็ได้จากสามีบ้าง พ่อแม่ หรือค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งรายได้ที่ได้รับส่วนใหญ่มีรายได้พอกับค่าใช้จ่ายหรือเหลือเก็บบ้าง เพราะหญิงบริการเหล่านี้เมื่อได้รับรายได้จะมีการถูกหักเงินบ้างแต่ไม่ทราบว่าจะหักจากสาเหตุอะไร และรายจ่ายในเดือนหนึ่งจะใช้จ่ายในเรื่องเสื้อผ้า อาหาร ที่พัก ค่ารถหรือค่าเดินทาง ค่าเครื่องสำอางค์ และค่าทำผม เงินที่ส่งเสียให้คนอื่น เงินเก็บ และอื่น ๆ ส่วนใหญ่ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเสื้อผ้าประมาณ 500-1,000 บาท และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารประมาณ 1,500-3,000 บาท ใช้จ่ายเกี่ยวกับที่พักประมาณ 800-1,600 บาท ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่ารถหรือค่าเดินทางไม่เกิน 300 บาทต่อเดือน และค่าเครื่องสำอางค์ ค่าทำผมประมาณ 130-1,000 บาท ส่วนใหญ่เงินรายได้จะต้องส่งเสียให้คนอื่นด้วยประมาณ 1,000-2,000 บาทต่อเดือน ถึงแม้จะมีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ แต่ส่วนใหญ่ก็ยังคงมีเงินเก็บ เก็บได้มากบ้างน้อยบ้าง ส่วนใหญ่เก็บเงินได้ตั้งแต่เดือนละ 100-2,000 บาท และไม่ค่อยมีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวแล้วข้างต้นมากนัก เงินที่หญิงบริการส่งเสียให้คนอื่นนั้นส่วนใหญ่ส่งเสียให้พ่อแม่และบุตร เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายหรือเพราะความยากจน ถึงแม้จะมีค่าใช้จ่ายและส่งเสียให้พ่อแม่บ้างก็ยังมีเงินเหลือเก็บ ปัจจุบันมีเงินเหลือเก็บตั้งแต่ 1,000-5,000 บาท และมีการกู้ยืมบ้างเป็นเพียงส่วนน้อย แต่ส่วนใหญ่จะกู้จากเพื่อนหรือนายจ้าง และที่ต้องกู้ก็เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัวหรือกู้ให้ทางบ้านและหนี้จากการกู้ยืมส่วนใหญ่ใช้หนี้หมดแล้ว ที่ยังมีหนี้ก็ประมาณ 1,500-5,000 บาทเท่านั้น

ส่วนที่ 7 การดูแลสุขภาพและการแพทย์

หญิงบริการได้รับการชี้แจงหรือได้รับข้อมูลเกี่ยวกับอันตรายจากโรคที่อาจเกิดขึ้นจากการทำงาน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 55.6 ที่ไม่ได้รับการชี้แจงก็มีไม่น้อย 111 คน คิดเป็นร้อยละ 44.4 (ดูตารางที่ 181) ที่ได้รับการชี้แจงมีทั้งได้รับการชี้แจงจากนายจ้าง จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากเจ้าหน้าที่แรงงาน ส่วนเพื่อนร่วมงานหรือแขกที่มาส่วนใหญ่จะไม่ได้การชี้แจง (ดูตารางที่ 182, 183, 184, 185 และ 186) ในกรณีที่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันโรคและความปลอดภัยพอเพียง 130 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 ไม่พอเพียงเพียง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 (ดูตารางที่ 187) เมื่อได้รับข้อมูลข่าวสาร หญิงเหล่านั้นปฏิบัติตามคำแนะนำเรื่องการป้องกันโรคและอันตรายจากการทำงานอย่างเคร่งครัด 126 คน คิดเป็นร้อยละ 50.4 ที่ไม่ปฏิบัติตามมีเพียงส่วนน้อย 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4 เท่านั้น (ดูตารางที่ 188) ที่ไม่ปฏิบัติตามเพราะคิดว่างานที่ทำมีลักษณะไม่เสี่ยง (ดูตารางที่ 189) หญิงบริการเหล่านี้ที่ไม่เคยมีการตรวจสุขภาพเลย มี 61 คน คิดเป็นร้อยละ 24.4 ส่วนใหญ่เคยได้รับการตรวจสุขภาพ 184 คน คิดเป็นร้อยละ 73.6 ที่เคยได้รับการตรวจสุขภาพได้รับการตรวจทุกสัปดาห์ มี 43 คน คิดเป็นร้อยละ 17.2 ตรวจเดือนละครั้ง มี 37 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 ที่ตรวจเพราะไม่สบายมี 36 คน คิดเป็นร้อยละ 14.4 ต่อมาตรวจ 15 วันครั้ง มี 29 คน คิดเป็นร้อยละ 11.6 และตรวจปีละครั้ง 12 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 ตามลำดับ (ดูตารางที่ 190)

ค่าใช้จ่ายในการตรวจสุขภาพนั้นส่วนใหญ่หญิงบริการเป็นผู้จ่าย 150 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 นายจ้างเป็นผู้จ่าย มี 14 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6 รัฐบาลเป็นผู้จ่าย มี 11 คน คิดเป็นร้อยละ 4.4 และนายจ้างกับหญิงบริการร่วมกันจ่าย มี 11 คน คิดเป็นร้อยละ 4.4 เช่นกัน (ดูตารางที่ 191)

สถานที่ในการตรวจ ส่วนใหญ่ใช้โรงพยาบาลหรือคลินิกของรัฐบาล 67 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8 ที่ใช้โรงพยาบาลหรือคลินิกของเอกชนมี 50 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 บางคนไปใช้โรงพยาบาลหรือคลินิกทั้งของรัฐบาลและเอกชน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 12.8 ที่ใช้บริการแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมี 13 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 ที่ใช้บริการไม่แน่นอนมี 24 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6 (ดูตารางที่ 192)

หญิงบริการส่วนใหญ่ไม่เคยเกิดอุบัติเหตุหรือป่วยเนื่องจากการทำงาน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 88.8 ที่เคยป่วยหรือเกิดอุบัติเหตุมีเพียง 26 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 โรคหรืออุบัติเหตุที่เกิดส่วนใหญ่เป็นโรคหนองใน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 รองลงมาผดผื่นอักเสบ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4 แขนงทำร้ายร่างกาย 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6 หรือน้ำร้อนลวกก็ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6 เช่นเดียวกัน (ดูตารางที่ 193, 194) และที่เคยป่วยหรือเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน ส่วนใหญ่เคยเกิดเพียงครั้งเดียว 15 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 และเกิด 2 ครั้ง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 (ดูตารางที่ 195) ในการรักษาโรคหรืออุบัติเหตุส่วนใหญ่หญิงบริการเป็นผู้จ่ายเอง 21 คน คิดเป็นร้อยละ 8.4 ที่นายจ้างให้มีเพียง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 (ดูตารางที่ 196) และในปัจจุบันนี้ส่วนใหญ่หายป่วยแล้ว 23 คน คิดเป็นร้อยละ 9.2 ที่กำลังป่วยและกำลังรักษามีเพียง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 ที่กำลังป่วยนั้นเป็นโรคผดผื่นอักเสบ (ดูตารางที่ 197, 198)

เรื่องโรคเอดส์หญิงบริการส่วนใหญ่จะรู้เรื่องถึง 226 คน คิดเป็นร้อยละ 90.4 ที่ไม่รู้มี 24 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6 ที่รู้เรื่องโรคเอดส์ ส่วนใหญ่รู้จากสื่อมวลชน มีบางส่วนซึ่งเป็นส่วนน้อยที่รู้จากนายจ้าง เพื่อน/เพื่อนร่วมงาน เจ้าหน้าที่ของรัฐบาล แหล่งอื่น ๆ จากองค์กรอาสาสมัครไม่เคยได้รับความรู้เลย และรู้จากนายจ้างน้อยที่สุด (ดูตารางที่ 199, 200, 201, 202, 203, 204 และ 205) จากการสอบถามทราบหรือไม่ว่าเพื่อนร่วมงานเป็นเอดส์กี่คน ส่วนใหญ่ไม่มีเพื่อนร่วมงานเป็นเอดส์ และมีบางคนไม่รู้ ไม่ตอบ มีเพียงส่วนน้อยที่ทราบว่าเพื่อนร่วมงานเป็นเอดส์ (ดูตารางที่ 206)

ถ้าทำงานนี้ต่อไปก็จะคิดโรคเอดส์หรือไม่ หญิงบริการส่วนใหญ่คิดว่าอาชีพนี้ไม่เสี่ยงหรือมีอันตราย 98 คน คิดเป็นร้อยละ 39.2 รองลงมากลัวติดโรคเอดส์มาก 85 คน คิดเป็นร้อยละ 34.0 ต่อมารู้ว่าเสี่ยงแต่ไม่วิตกมาก 37 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 มีบ้างที่คิดว่าขึ้นกับโชคชะตา มีเพียงส่วนน้อย 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 (ดูตาราง 207) และจะทำอย่างไรเพื่อลดความเสี่ยงหรืออันตรายจากการติดโรค ส่วนใหญ่ให้แขกใส่ถุงยางอนามัย 107 คน คิดเป็นร้อยละ 42.8 รองลงมาไม่เข้าใกล้คนเป็นโรค รักษาความสะอาด 60 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 ต่อมามีไม่ไปนอนกับแขก 45 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 ตามลำดับ (ดูตารางที่ 208)

จากความกลัวว่าจะติดเอดส์ ส่วนใหญ่คิดว่าไม่มีผลต่อการทำงาน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 59.6 ที่คิดว่ามีผลกระทบมี 41 คน คิดเป็นร้อยละ 16.4 ไม่แน่ใจ 30 คน คิดเป็นร้อยละ 12.0 (ดูตารางที่ 209) ในกรณีที่คิดว่ามีผลกระทบ ส่วนใหญ่มีผลจากแขนกลดลง 22 คน คิดเป็นร้อยละ 8.8 รองลงมากลัวตาย 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 มีกลัวติดโรคบ้างหรือร้ายได้น้อยลงบ้าง (ดูตารางที่ 210)

สรุป หญิงบริการส่วนใหญ่ได้รับการชี้แจงหรือได้รับข้อมูลเกี่ยวกับอันตรายจากโรคที่อาจเกิดขึ้นจากการทำงาน แต่ก็มีผู้ไม่ได้รับการชี้แจงพอสมควร มักได้รับการชี้แจงจากนายจ้าง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และเจ้าหน้าที่แรงงาน และข้อมูลที่ได้รับก็พอเพียงในการป้องกันโรคและมีความปลอดภัย เมื่อได้รับข้อมูลส่วนใหญ่จะปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ส่วนน้อยที่ไม่ปฏิบัติตามเพราะคิดว่าลักษณะงานไม่เสี่ยง เพราะหญิงเหล่านี้ส่วนใหญ่เคยได้รับการตรวจสุขภาพ แต่ค่าใช้จ่ายในการตรวจตนเองเป็นผู้จ่าย นายจ้างน้อยรายจะจ่ายให้ สถานที่ในการตรวจส่วนใหญ่ใช้บริการ โรงพยาบาลหรือคลินิกของรัฐบาลหรือเอกชน และไม่ค่อยจะเกิดโรคหรืออุบัติเหตุจากการทำงาน ถ้าเป็นโรคส่วนใหญ่จะเป็นโรคหนองในหรือมดลูกอักเสบ เกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์นั้นส่วนใหญ่จะรู้เรื่องดีจากสื่อมวลชน และไม่ค่อยทราบว่าเพื่อนร่วมงานเป็นเอดส์หรือไม่ และถ้าทำงานต่อไปก็คิดว่าอาชีพนี้ไม่เสี่ยงหรือมีอันตรายจากเอดส์ แต่ที่กลัวเอดส์ก็มีมากเช่นกัน ส่วนการป้องกันเพื่อลดความเสี่ยงจากการติดโรค ส่วนใหญ่แหกใส่ถุงยางอนามัย มักจะคิดว่าความกลัวติดเอดส์นั้นไม่มีผลกระทบต่อการทำงาน

ส่วนที่ 8 ปัญหาสังคมและจิตวิทยา

ปัญหาทางด้านครอบครัว หญิงบริการส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาทางครอบครัว 204 คน คิดเป็นร้อยละ 81.6 มีปัญหาครอบครัวเพียง 46 คน คิดเป็นร้อยละ 18.4 ปัญหาที่มีส่วนใหญ่ว่าเพราะฐานะการเงิน แยกกับสามีหรือสามีมีขู้ พ่อแม่คู่ค้า บังคับ พ่อแม่เลิกกันหรือคิดเหี้ย ยาเสพติด ตามลำดับ (ดูตารางที่ 211) เช่น มีปัญหาเพราะฐานะการเงิน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 12.4 แยกกับสามีหรือสามีมีขู้ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 พ่อแม่คู่ค้าบังคับ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 เป็นต้น

ปัญหาเกี่ยวกับการทำงานหรือในที่ทำงานส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา 235 คน คิดเป็นร้อยละ 94.0 มีปัญหา 15 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 ปัญหานั้นส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงาน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 รองลงมาเป็นปัญหาด้านค่าจ้างแรงงาน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 และปัญหาด้านสวัสดิการต่าง ๆ เพียง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 (ดูตารางที่ 212)

ปัญหาเรื่องอารมณ์หรือจิตใจส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเรื่องนี้ 203 คน คิดเป็นร้อยละ 81.2 มีปัญหาเพียง 47 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8 ปัญหาส่วนใหญ่เนื่องจากเกิดความเครียด หงุดหงิด 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 และเกิดจากคิดถึงครอบครัว หรือหงุดหงิด และเมื่อต้องทนอารมณ์แขกหรือกังวลเรื่องรายได้พอ ๆ กัน คือสาเหตุปัญหาละ 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6 รองลงมาเรื่องเหงาหรือกังวลถึงอนาคต และการที่สังคมไม่ยอมรับอย่างละ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 (ดูตารางที่ 213)

จะเห็นว่าหญิงบริการส่วนใหญ่จะไม่มีปัญหาทั้งจากครอบครัว ที่ทำงาน หรือเรื่องอารมณ์ หรือจิตใจ แต่ก็ยังมีปัญหาอยู่บ้าง ซึ่งเมื่อเกิดปัญหาแล้วส่วนใหญ่จะปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงาน ถึง 176 คน คิดเป็นร้อยละ 70.4 ที่เหลือไม่ได้ปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือจากใคร 71 คน คิดเป็นร้อยละ 28.4 มีส่วนน้อยที่ขอคำปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือจากนายจ้างและคนในครอบครัว โดยเฉพาะผู้นำทางศาสนา เจ้าหน้าที่สังคมสงเคราะห์ และเจ้าหน้าที่รัฐบาล ไม่เคยปรึกษา หรือขอความช่วยเหลือเลย (ดูตารางที่ 214, 215, 216, 217, 218, 219 และ 220)

สิ่งที่นายจ้างควรทำมากที่สุดเพื่อปรับปรุงสภาพการทำงานให้ดีขึ้น ส่วนใหญ่ไม่มีสิ่งที่ต้องการให้นายจ้างทำ 134 คน คิดเป็นร้อยละ 53.6 มีบ้างต้องการให้นายจ้างปรับปรุง 116 คน คิดเป็นร้อยละ 46.4 ที่ต้องการปรับปรุงบางคนต้องการให้นายจ้างไม่เอาเปรียบเกี่ยวกับค่าจ้าง 54 คน คิดเป็นร้อยละ 21.6 และต้องการให้ปรับปรุงความสะอาดของที่ทำงาน 34 คน

คิดเป็นร้อยละ 13.6 นอกนั้นอีกเล็กน้อยที่ต้องการให้ปรับปรุงสภาพการทำงานหรือจัดให้มีเวลาพักผ่อนมากขึ้น เลิกงานตรงเวลา หรือไม่หักเงินวันหยุด (ดูตารางที่ 221)

สิ่งที่รัฐบาลควรทำมากที่สุดเพื่อปรับปรุงสภาพการทำงานให้ดีขึ้น ส่วนใหญ่ไม่มีสิ่งที่ต้องการให้รัฐบาลทำ 132 คน คิดเป็นร้อยละ 52.8 บางคนต้องการให้รัฐบาลทำ 91 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 และมีผู้ไม่ตอบหลายคนมากถึง 27 คน คิดเป็นร้อยละ 10.8 ในสิ่งที่ต้องการให้รัฐบาลทำ ส่วนใหญ่ให้ดูแลเรื่องค่าจ้าง 31 คน คิดเป็นร้อยละ 12.4 รองลงมาให้รัฐบาลคุ้มครองแรงงานประเภทนี้ 19 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6 ให้การรักษาพยาบาล 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 นอกนั้นให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์และอื่น ๆ (ดูตารางที่ 222)

นอกจากรัฐบาลแล้วหญิงบริการนี้ส่วนใหญ่ไม่เคยติดต่อองค์การอาสาสมัครถึง 248 คน คิดเป็นร้อยละ 99.2 เคยติดต่อเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.4 และองค์การอาสาสมัครที่เคยติดต่อนั้นคือ สภากาชาดไทย ที่ติดต่อเพราะขอคำแนะนำเกี่ยวกับการใช้ยา องค์การอื่น ๆ นอกจากสภากาชาดไทยไม่มีใครเคยติดต่อเลย (ดูตารางที่ 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229)

สรุปปัญหาสังคมและจิตวิทยา หญิงบริการส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาไม่ว่าปัญหาทางด้านครอบครัว ปัญหาเกี่ยวกับการทำงานหรือในที่ทำงาน หรือปัญหาอารมณ์และจิตใจ ปัญหาทางครอบครัวส่วนใหญ่มีปัญหากับฐานะการเงิน หรือแยกกับสามีหรือสามีมีคู่ และปัญหากับการทำงานหรือในที่ทำงาน มักมีปัญหากับเพื่อนร่วมงาน ค่าจ้างแรงงาน และปัญหาเรื่องอารมณ์ หรือจิตใจ เกิดจากความเครียด หงุดหงิด หรือคิดถึงครอบครัว เป็นต้น

นอกจากปัญหาต่าง ๆ สิ่งที่ต้องการให้นายจ้างทำเพื่อปรับปรุงสภาพการทำงานให้ดีขึ้น ส่วนใหญ่ไม่มีสิ่งที่ต้องการให้นายจ้างทำ มีบ้างบางคนต้องการให้นายจ้างไม่เอาเปรียบเกี่ยวกับค่าจ้าง ปรับปรุงความสะอาดของที่ทำงานและสิ่งที่ต้องการให้รัฐบาลทำมากที่สุดเพื่อปรับปรุงสภาพการทำงานให้ดีขึ้น ส่วนใหญ่ก็ไม่มีอะไรต้องการให้รัฐบาลทำ มีบางคนต้องการให้รัฐดูแลเรื่องค่าจ้าง และคุ้มครองแรงงานประเภทบริการเหล่านี้ นอกจากองค์กรนายจ้าง และรัฐบาล แล้วหญิงบริการเหล่านี้ไม่เคยติดต่อกับองค์การอาสาสมัครอื่น ๆ ยกเว้นมีเพียงคนเดียวที่ติดต่อกับสภากาชาดไทยเพื่อขอรับคำแนะนำเกี่ยวกับยาเท่านั้น

บทที่ 4

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

จากจุดประสงค์หลักคือ การรวบรวมข้อมูลด้านสภาพการทำงานและสภาพปัญหาของหญิงบริการประเภทต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร การวิจัยนี้เป็นการเริ่มต้นเพื่อการปรับปรุงของภาครัฐและเอกชน ดังนั้นการสรุปสาระข้อมูลและข้อเสนอแนะให้แก่หน่วยงานจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งแต่ต้องตระหนักว่าการวิจัยบางครั้งได้คำตอบไม่กระจ่างจะได้ข้อสรุปที่เป็นแนวทางการดำเนินการเท่านั้น

1. ข้อสรุป

1.1 กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่เจริญและดึงดูดให้มีการอพยพแรงงานเข้ามาทำงานบาร์ ไนต์คลับ คาเฟ่ อาบอบนวด ผับ ห้องอาหาร ภัตตาคาร และโรงน้ำชาเป็นสถานประกอบการที่มีแรงงานหญิงจำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นวัยรุ่นที่มีอายุประมาณ 18-24 ปี เป็นคนต่างจังหวัด และย้ายเข้ามาอยู่ในกรุงเทพมหานครไม่เกิน 5-6 ปี เพื่อหางานทำแต่เนื่องจากการศึกษาส่วนใหญ่จบแค่ประถมศึกษาชั้นต้น ยากจนไม่มีเงินศึกษาต่อ ไม่มีความรู้อื่นจึงต้องมาประกอบอาชีพเป็นหญิงบริการในสถานบริการเหล่านี้

1.2 หญิงบริการส่วนใหญ่จะเป็นโสดหรือมีสามีอยู่ด้วยกัน โดยไม่ได้จดทะเบียนสมรสหรือถ้ามีบุตรจะมีบุตรไม่เกิน 3 คน จะเลี้ยงดูบุตรเองหรือส่งให้พ่อแม่ที่อยู่ต่างจังหวัดเป็นผู้เลี้ยงดู ซึ่งพ่อแม่ของหญิงบริการส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตร ทำงานที่บ้าน ค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ และจะกลับไปเยี่ยมบ้านปีละ 1-2 ครั้ง ที่พักอาศัยส่วนใหญ่จะเป็นห้องแบ่งเช่าหรือพักอยู่กับนายจ้างบ้าง อพาร์ตเมนต์หรือแฟลต ซึ่งค่าเช่าประมาณเดือนละ 1,000-1,900 บาท เป็นบ้านเช่าขนาดกลางถึงขนาดเล็ก ดังนั้นจำนวนผู้อยู่ร่วมอาศัยมีตั้งแต่ 1- 4 คน

1.3 ลักษณะงานปัจจุบันจะเป็นพนักงานนวด พนักงานเสิร์ฟ พนักงานต้อนรับ เซียร์แซกหรือเพื่อนคุย นักเต้น มีเพียงส่วนน้อยที่เป็นนักร้อง ผู้หญิงนั่งชั่วโมงหัวหน้าพนักงาน คนผสมเหล้า ส่วนใหญ่ทำงานในเขตพระนคร รongลงมาเขตพญาไท

พระโขนง สัมพันธวงศ์ บางพลัด และบางกอกน้อย ฯลฯ การทำงานของหญิงบริการส่วนใหญ่มีเพื่อนหรือญาติแนะนำให้มาทำงาน รongลงมาจกสื่อมวลชนหรือสมัครงานเอง มีเพียงส่วนน้อยที่พ่อแม่แนะนำ มีระยะเวลาในการทำงาน 1-2 ปี เริ่มทำงานตั้งแต่อายุประมาณ 14-18 ปี ส่วนอายุระหว่าง 8-14 ปี มีน้อย และส่วนใหญ่เคยทำงานอื่นมาก่อนจะทำงานเป็นหญิงบริการ สาเหตุที่ออกจากงานเดิมเพื่อให้มีรายได้ที่สูงขึ้น หรือมีสภาพการทำงานที่ดีขึ้น และสาเหตุที่เลือกทำงานเป็นหญิงบริการเพื่อเลี้ยงชีพ และต้องดูแลพ่อแม่ที่ยากจน และคิดว่างานบริการเป็นงานง่าย ๆ ไม่ต้องใช้ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ ไม่มีทางเลือกอื่น แต่หญิงบริการส่วนใหญ่ไม่ชอบประกอบอาชีพนี้ และต้องการจะเปลี่ยนงานอื่น แต่ถึงจะประกอบอาชีพนี้ทางครอบครัวก็ยอมรับ ไม่มีปฏิกิริยาจากครอบครัว

1.4 สภาพการทำงานส่วนใหญ่ไม่มีการทำสัญญาจ้างเป็นหนังสือขึ้นกับนายจ้าง โดยนายจ้างจะชี้แจงด้วยวาจามีเงื่อนไขการจ้างเป็นอย่างไร มีหน้าที่ความรับผิดชอบอะไรบ้าง ค่าจ้างหรือรายได้เท่าไร และถูกหักค่าจ้างเท่าไร เวลาทำงาน สถานที่ทำงานอยู่ที่ไหน จะมีรายได้พิเศษหรือสวัสดิการต่าง ๆ อย่างไรบ้าง และส่วนใหญ่หญิงบริการเข้าใจถึงเงื่อนไขการจ้างหรือข้อตกลง และนายจ้างก็ปฏิบัติตามสัญญาจ้าง การประกอบอาชีพหญิงบริการส่วนใหญ่ไม่มีการทดลองงาน เพราะไม่มีความจำเป็นถ้ามีก็ทดลองงานไม่เกิน 1 เดือน เวลาทำงานไม่แน่นอนส่วนใหญ่เริ่มทำงานประมาณ 18.00 - 20.00 น. และเลิกงานตั้งแต่ 21.00 - 03.00 น. ทำงานสัปดาห์ละ 6-7 วัน ทำงานวันละ 5-6 ชั่วโมง มีเวลาพักไม่แน่นอน ไม่มีการทำงานล่วงเวลา แต่ถ้านายจ้างให้ทำงานล่วงเวลาก็ต้องทำจะเลือกไม่ได้ ส่วนใหญ่ไม่มีวันหยุดประจำสัปดาห์ รongลงมาหยุดสัปดาห์ละ 1 วัน แต่ไม่จ่ายค่าจ้าง ส่วนวันหยุดตามประเพณีนายจ้างจัดให้มีวันหยุดตามประเพณีแต่จัดให้หยุดเพียง 2 วัน และไม่จ่ายค่าจ้าง มีผู้ได้หยุดตามประเพณี 6 วันขึ้นไป มีเพียงร้อยละ 21.6 และวันหยุดพักผ่อนประจำปี ส่วนใหญ่นายจ้างไม่ได้จัดวันหยุดพักผ่อนประจำปีให้หรือจัดให้แต่ไม่จ่ายค่าจ้างเช่นกัน วันลาป่วยจะได้รับอนุญาตให้ลาป่วยได้แต่ไม่ได้ค่าจ้างจะหยุดลาป่วยกี่วันก็ได้ ไม่กำหนดจนกว่าจะหายป่วย และลาคลอดบุตรก็ได้แต่ไม่ได้ค่าจ้างเหมือนกันและจะลาคลอดกี่วันก็ได้ จะเห็นว่าเรื่องวันหยุดพักผ่อนประจำสัปดาห์ วันหยุดตามประเพณี วันหยุดพักผ่อนประจำปี วันลาป่วย วันลาคลอด ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การคุ้มครองแรงงาน หญิงบริการเหล่านี้ ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย

1.5 สวัสดิการ หอพักบริการเหล่านี้นายจ้างจะไม่จัดสวัสดิการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องแบบ ที่พัก รถรับส่ง อาหาร ห้องรับประทานอาหาร การรักษาพยาบาล การตรวจสุขภาพตามกำหนดระยะเวลา แม้กระทั่งเบี้ยขยันหรือการให้กู้ยืมเงินล่วงหน้า หรือเงินประกันสังคม นายจ้างจัดให้เพียงห้องน้ำแยกเฉพาะจากแขกหรือมีการช่วยเหลือกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับการถูกจับเท่านั้น

1.6 หอพักบริการเหล่านี้ ส่วนใหญ่จะได้ค่าจ้างเป็นรายเดือน รองลงมาเป็นรายชั่วโมง และได้รับเงินจากแขก รายได้ที่ได้รับส่วนใหญ่ประมาณ 3,000 บาทต่อเดือน นอกจากเงินเดือนหอพักบริการเหล่านี้อาจได้เงินค่าทิปจากแขกมาเฉลี่ยกันไม่แน่นอน ส่วนใหญ่จะได้ประมาณวันละ 100 บาท ส่วนเงินโบนัส เงินงูใจหรือเงินเพิ่ม ค่านายหน้า ค่าดริงค์ ส่วนใหญ่จะไม่ได้เพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ได้เฉลี่ยหอพักบริการมีรายได้รวมเดือนละ 930-5,500 บาท มีประมาณร้อยละ 54.4 และรายได้รวมเกินเดือนละ 5,500 บาท มีประมาณร้อยละ 45.6 เป็นรายได้ที่พอใช้จ่ายในแต่ละเดือน และมีเหลือเก็บบ้างมีเพียงส่วนน้อยที่ไม่พอค่าใช้จ่าย

ถึงจะมีรายได้แต่ก็ถูกหักเงินไว้บ้าง ซึ่งส่วนใหญ่จะไม่ทราบสาเหตุถูกหักเรื่องอะไร เพราะมีเพียงส่วนน้อยที่หักเงินเนื่องจากงโทบเพราะทำผิดกฎระเบียบ หักเงินสมทบกองทุนหรือหักเงินเพื่อชำระหนี้สิน

ค่าใช้จ่ายเดือนหนึ่ง ๆ จะเสียค่าใช้จ่ายเรื่องเสื้อผ้า อาหาร ที่พัก ค่ารถหรือค่าเดินทาง ค่าเครื่องสำอางค์ ค่าทำผม เงินที่ส่งเสียให้คนอื่น เงินเก็บและอื่น ๆ ถึงแม้จะมีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ส่วนใหญ่ยังคงมีเงินเก็บมากบ้างน้อยบ้าง มีการกู้ยืมเงินบ้างเพียงส่วนน้อย ถ้าจำเป็นก็จะกู้จากเพื่อนหรือนายจ้าง ส่วนใหญ่กู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัวหรือผู้ให้ทางบ้าน

1.7 การดูแลสุขภาพและการแพทย์ หอพักบริการส่วนใหญ่เคยได้รับการชี้แจงหรือได้รับข้อมูลเกี่ยวกับอันตรายจากโรคที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากการทำงาน ข้อมูลส่วนใหญ่ได้จากนายจ้าง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และเจ้าหน้าที่แรงงาน และเป็นข้อมูลที่พอเพียงในการป้องกันโรคและมีความปลอดภัย ซึ่งส่วนใหญ่จะปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดที่ไม่ปฏิบัติตาม เพราะมีทัศนคติที่ผิด ๆ ว่า ลักษณะงานไม่เสี่ยง หอพักเหล่านี้ส่วนใหญ่เคยได้รับการตรวจสุขภาพ แต่ตนเองเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย ใช้บริการโรงพยาบาลหรือคลินิกทั้งของรัฐบาลและเอกชน ไม่ค่อยจะเกิดโรคหรืออุบัติเหตุจากการทำงาน โรคที่เป็นส่วนใหญ่จะเป็นโรคหนองในหรือมดลูกอักเสบ

ส่วนเรื่องโรคเอดส์ส่วนใหญ่จะรู้จากสื่อมวลชน และไม่ค่อยทราบว่าเป็น
ร่วมงานเป็นเอดส์หรือไม่ และคิดว่าอาชีพนี้ไม่เกี่ยวหรือมีอันตรายจากเอดส์ การป้องกันส่วน
ใหญ่จะให้แขกใส่ถุงยางอนามัย และความกลัวโรคเอดส์ไม่มีผลกระทบต่อการทำงาน

1.8 ปัญหาสังคมและจิตวิทยา ปัญหาทางครอบครัว ส่วนใหญ่เพราะฐานะ
ทางการเงิน แยกกับสามีหรือสามีมีคู่ ปัญหาเกี่ยวกับที่ทำงาน ส่วนใหญ่ก็ไม่มีปัญหา หรือ
ปัญหาทางอารมณ์หรือจิตใจก็ไม่มีปัญหา ถ้ามีปัญหา ก็จะปรึกษาเพื่อนร่วมงาน

1.9 สิ่งที่ต้องการให้นายจ้างปรับปรุงสภาพการทำงานให้ดีขึ้น ส่วนใหญ่
ไม่มีสิ่งที่ต้องการให้นายจ้างทำ ถ้ามีก็ ปรับปรุงไม่ให้เอาเปรียบเรื่องค่าจ้าง หรือปรับปรุง
ความสะอาดของสถานที่ทำงาน จัดให้มีการพักผ่อนมากขึ้น เลิกงานตรงเวลา ไม่หักเงิน
วันหยุด

1.10 สิ่งที่รัฐบาลควรทำมากที่สุดส่วนใหญ่ไม่มีอะไรต้องการให้รัฐบาล
ทำ ถ้ามีก็ขอให้ดูแลเรื่องค่าจ้าง และให้รัฐบาลคุ้มครองแรงงานประเภทนี้ ให้การรักษาพยาบาล
ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์และอื่น ๆ

จากการสำรวจสภาพการทำงานและปัญหาต่าง ๆ ของหญิงบริการถึงแม้จะ
ทำงานในสถานเวียงชัย หญิงบริการเหล่านี้ไม่ได้รับการปฏิบัติจากนายจ้างตามกฎหมาย
แรงงานเท่าที่ควรจัดสวัสดิการต่าง ๆ ก็ไม่มี แต่ถึงกระนั้นหญิงเหล่านี้ก็ยังปฏิบัติงาน โดยไม่มี
การเรียกร้องใด ๆ กัมน้ำทำงานตามยถากรรม ไม่มีความคิดการเรียกร้องสิทธิตามกฎหมาย
และจากการสำรวจนี้ยังไม่ได้เก็บข้อมูลสภาพแวดล้อมในการทำงานที่พอเพียงจะวินิจฉัยได้ว่า
สภาพแวดล้อมเป็นอันตรายหรือไม่ และเห็นได้ว่าหญิงบริการเหล่านี้ไม่มีกำลังต่อรองทาง
เศรษฐกิจและสังคม หรือจะมีบทบาทในการปรับปรุงสภาพการทำงาน ความปลอดภัย และ
สวัสดิการต่าง ๆ

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ควรมีนโยบายและแผนสำหรับให้การคุ้มครองแรงงานหญิงบริการ
ต่าง ๆ เหล่านี้ตามกฎหมายแรงงาน และนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง

2.2 ควรมีนโยบายส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับอาชีพอื่น ๆ ให้แก่หญิงบริการ
เพื่อให้มีทางเลือกไปประกอบอาชีพอื่น ๆ ได้

2.3 ควรจัดให้มีการฝึกอบรมต่าง ๆ ให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตาม
กฎหมายแรงงาน

2.4 เพิ่มประสิทธิภาพของแรงงานหญิง โดยจัดฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน

2.5 ควรให้ความรู้ ความเข้าใจ ถึงสภาพการทำงานที่หญิงเหล่านี้จะต้องเผชิญเมื่อทำงานนี้ ให้ทราบถึงสภาพความเป็นจริงมิใช่ความฝัน

2.6 ควรที่จะได้ทำการศึกษาถึงสภาพแวดล้อมในการทำงานว่า สถานบริการต่าง ๆ เหล่านี้จะก่อให้เกิดอันตรายหรือโรคจากการทำงานหรือไม่

2.7 ควรที่จะศึกษาสภาพการทำงานของหญิงบริการในสถานประกอบการในต่างจังหวัด และนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกับข้อมูลในกรุงเทพมหานคร

2.8 ควรที่จะส่งเสริมให้มีสวัสดิการที่พอเพียงสำหรับหญิงบริการเหล่านี้ ให้ได้รับสวัสดิการตามกฎหมายแรงงานและมีการตรวจสุขภาพประจำปี

บทที่ 5

บทวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ

บทวิเคราะห์

1. การทำงานของแรงงานหญิงในสถานประกอบการบริการ ได้แก่ บาร์ ไนต์คลับ คาเฟ่ต์ อาบอบนวด ผับ ห้องอาหาร ภัตตาคาร และโรงน้ำชา ยังเป็นแหล่งดึงดูดแรงงานอพยพจากภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ เพราะเป็นงานที่ไม่ต้องใช้ความรู้ทางด้านการศึกษาสูง มีรายได้ค่อนข้างดีเมื่อเทียบกับการทำงานในประเภทอื่นที่มีระดับการศึกษาเดียวกันหรือมากกว่า ผู้ทำงานสามารถมีเงินเก็บต่อเดือนประมาณ 500 บาท ขึ้นไปอย่างน้อย ถึงแม้สวัสดิการด้านต่าง ๆ แทบจะหาไม่ได้เลยก็ตามแรงงานหญิงก็ยังต้องการงานนี้อยู่
2. แรงงานเหล่านี้จะคำนึงถึงเฉพาะรายได้ที่เป็นตัวเงินมากกว่าสวัสดิการต่าง ๆ ควรที่จะได้รับการเลี้ยงต่อการเจ็บป่วย การติดโรคจากการทำงาน ความปลอดภัยทางร่างกาย และการทำงาน ความสะอาด สภาวะแวดล้อม เป็นต้น แต่ถึงอย่างไรแรงงานหญิงยังต้องการมีที่พักผ่อนแยกออกจากที่บริการหรือที่ทำงานและเลิกงานตรงเวลา
3. จากการศึกษาเห็นว่าแรงงานหญิงทำงานหลายรูปแบบ ทั้งงานนวด เดินร่ำเอาใจแขก ต้อนรับ เสริฟอาหาร เครื่องดื่ม ส่วนใหญ่จะมีปัญหาเรื่องครอบครัว ต้องเป็นหลักของครอบครัวในการเลี้ยงดูบุตร และบิดามารดา ระยะเวลาทำงาน คือทำงานตั้งแต่เวลา 18.00 น. และ 20.00 น. และเลิกงานเวลา 21.00 น. และ 03.00 น. มีชั่วโมงทำงานเวลาทำงานซึ่งแตกต่างไปจากการทำงานปกติของแรงงานทั่วไป ทำให้เกิดปัญหาในการดูแลบุตรและครอบครัว เช่น แยกกับสามี สามีนอกใจ บุตรขาดความอบอุ่น จะทำให้เด็กขาดการพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจที่ดีต่อไปได้ในอนาคต ซึ่งอาจจะทำให้ประเทศไทยมีทรัพยากรมนุษย์ที่ไม่สมบูรณ์ส่วนหนึ่ง และเป็นแรงถ่วงในการพัฒนาประเทศ
4. ลักษณะงานของแรงงานหญิงกลุ่มนี้ทำงานเป็นพนักงานนวด เดินร่ำเอาใจแขก ต้อนรับ เสริฟอาหาร เครื่องดื่ม ลักษณะงานไม่ค่อยชัดเจนมีเงื่อนไข เป็นเหตุทำให้เกิดบริการทางเพศได้ทั้งจกการตั้งใจและไม่ตั้งใจของพนักงาน และผู้มาใช้บริการ จะเป็น

บ่อเกิดของการติดโรคจากเพศสัมพันธ์ เช่น โรคเอดส์ หรือโรคอื่น ๆ ได้ แรงงานและผู้
รับบริการขาดความเข้าใจ และขาดความรู้ในการป้องกันโรค ไม่เป็นผลดีต่อสุขภาพอนามัย
ทั้งของตนเองและคนในครอบครัวได้ จากการสำรวจของกระทรวงสาธารณสุขในกลุ่มหญิง
ขายบริการทางเพศโดยตรงและแบบแฝงว่า แนวโน้มการติดเชื้อเอดส์เพิ่มขึ้นทั้ง 2 กลุ่ม
ตั้งแต่ปี 2533 - 2536 โดยเฉพาะหญิงทางภาคเหนือติดเอดส์ร้อยละ 29.21 เป็นหญิงขาย
บริการทางเพศ และร้อยละ 11.11 เป็นหญิงบริการทางเพศแบบแฝง⁵

5. สภาพการจ้างและสภาพการทำงานไม่ชัดเจนนัก มีทั้งที่เป็นลูกจ้าง และ
หุ้นส่วนโดยการแบ่งรายได้ มีทั้งที่อยู่ภายใต้คุ้มครองของกฎหมายแรงงานและไม่อยู่ภายใต้
กฎหมายคุ้มครองแรงงาน แรงงานหญิงส่วนใหญ่ไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย เช่น
ในเรื่องวันหยุดพักผ่อนประจำปี วันลาคลอด วันลาป่วย การรักษาพยาบาล ไม่มีสวัสดิการ
และขาดความรู้ในเรื่องกฎหมายแรงงาน⁶ จากการศึกษาครั้งนี้จึงเห็นได้ว่าการตรวจแรงงาน
ในสถานบริการยังไม่ครอบคลุม และเป็นการยากต่อผู้ปฏิบัติงานในการเสี่ยงเข้าไปยังสถาน
บริการดังกล่าว

6. แรงงานหญิงที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ยังไม่ได้สมรส ทำงานในสถานที่ห้าม
ได้แก่ สถานที่ขายและเสพสุรา สถานอาบอบนวด โรงแรม หรือสถานที่อื่นตามที่
กระทรวงมหาดไทยกำหนด⁷ และยังเป็นภาระกระทำที่ส่งผลให้เด็กไม่สามารถพัฒนาศักยภาพ
ตนเองได้เต็มที่ เพื่อเป็นประชาชนที่มีคุณภาพ คุณธรรม และมีคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศ
ชาติในอนาคตต่อไปได้

ข้อเสนอแนะ

ในการแก้ปัญหาจะต้องดำเนินการทั้งด้านป้องกัน คุ้มครอง และพัฒนา
ส่งเสริม

ก. ด้านการป้องกัน

1. ให้ความรู้ความเข้าใจ สร้างสำนึกทางสังคมในเรื่องการคุ้มครอง
พิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี เพื่อกระตุ้นให้ครอบครัวชุมชน สังคมตระหนักในคุณค่า และ
เน้นความสำคัญของเด็กและสตรี ไม่ให้ถูกชักจูงไปในทางไม่ดี โดยให้ประชาชนทุกคน
ถือเป็นภาระหน้าที่ในการให้หลักประกันทางสังคมที่ดี วิธีการดำเนินการให้หน่วยงาน

⁵ เอกสารรายงานปัญหาเอดส์ในภาคเหนือ กองโรคเอดส์ กระทรวงสาธารณสุข 2540

⁶ ปว 103 (2515) การคุ้มครองแรงงาน

⁷ ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง คุ้มครองแรงงาน การใช้แรงงานหญิงหมวด 2 (16 เมษายน 2515)

ในท้องถิ่น ได้แก่ ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน กำนันผู้ใหญ่บ้าน ครู สาธารณสุข พัฒนาการเป็นผู้ปฏิบัติ โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน รวบรวมความรู้ แนวทาง จัดทำคู่มือ หาเอกสาร เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องไปเผยแพร่ให้ความรู้

2. การขยายการศึกษาก็เป็นหนทางหนึ่งในการชลอการเข้าสู่การทำงาน ของเด็กอายุน้อยได้ ป้องกันการถูกหลอกลวงและถูกชักนำไปประกอบอาชีพที่ไม่เหมาะสม

3. ให้การฝึกอาชีพสตรีที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาแล้วได้เรียนต่อสายสามัญ ให้ทุนการศึกษา

4. ให้หน่วยจัดหางานอำเภอให้คำปรึกษาแนะแนวอาชีพ และจัดหางาน ให้ทำ

5. เตรียมชุมชน เพื่อให้สมาชิกในสังคมรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการรณรงค์ การประกอบอาชีพการบริการทางเพศ ซึ่งให้เห็นปัญหาผลกระทบต่อเกียรติภูมิของประเทศไทย และศักดิ์ศรีของหญิงไทยและสังคม ดำเนินการกิจกรรมด้านประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ การผลิตสื่อทุกรูปแบบ ได้แก่ สิ่งพิมพ์ โปสเตอร์ สติกเกอร์ แผ่นพับ เทปเสียง วิดีทัศน์ สปอรัตวิทยุ และโทรทัศน์ ทั้งภาษาไทยและภาษาท้องถิ่น เลือกตามความเหมาะสมของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งสามารถดำเนินการได้หลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ได้แก่ สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม องค์กร มูลนิธิ กลุ่มและสถาบันต่าง ๆ สถาบันทางศาสนา องค์กร ประชาชน สื่อมวลชนต่าง ๆ

6. รณรงค์ต่อต้านสิ่งเร้าทางเพศ การฉายหนัง การฉายวิดีโอโป๊

7. สร้างสถานที่พักผ่อนให้มาก เพื่อมิให้ชายหันไปใช้สถานเริงรมย์มาก ซึ่งเป็นแหล่งชักจูงทำให้เกิดบริการทางเพศได้ ให้ใช้เวลาว่างไปทำกิจกรรมอื่น

ข. ด้านคุ้มครองและสวัสดิการ

1. กำกับดูแลการตรวจแรงงานให้นายจ้างปฏิบัติตามกฎหมาย

คุ้มครองแรงงาน ดำเนินการโดยพบกับผู้ประกอบการให้มีความเข้าใจ ให้ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับข้อกฎหมาย ประสานแนวร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมตำรวจ กรุงเทพมหานคร กระทรวงสาธารณสุข ในการมอบหมายให้ตรวจแรงงานเบื้องต้นทั่วไป ให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตาม

2. พัฒนาคุณภาพและขยายการตรวจแรงงานไปยังสถานประกอบการ

บริการ

3. ให้ความรู้ความเข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกิจการสถานบริการ ในเรื่องกฎหมายแรงงาน การคุ้มครองแรงงาน การประกันสังคม ฯลฯ เพื่อประสานการตรวจแรงงาน

4. วิธีการตรวจแรงงานในประเภทกิจการสถานบริการ โดยการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น วีดีโอ ทำเรื่องสั้นมีสาระของกฎหมายแรงงาน นำไปเผยแพร่ในสถานบริการ เพื่อให้ผู้ทำงานในสถานประกอบการและผู้มาใช้บริการ ได้ทราบเรื่องกฎหมายแรงงานโดย สม่่าเสมอ เพื่อให้เกิดซึมซาบ อาจใช้คาราวาแสดงเพื่อเกิดการจูงใจในการรับรู้สาระทางการ คุ้มครองตามกฎหมายได้ดี

5. ใช้อาสาสมัครเฝ้าระวังและส่งข่าวสารแก่เจ้าหน้าที่ในกรณีที่มีคนถูกละเมิดสิทธิหรือแจ้งแหล่งเบาะแส

6. มอบให้องค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ตรวจแรงงานเบื้องต้น โดยการ มอบหมายภารกิจ กำหนดแนวทางให้ดำเนินการ จัดทำคู่มือ และวิธีปฏิบัติงานให้ และติดตามผลการดำเนินงาน

7. จัดให้มีการอบรมให้ความรู้ทางกฎหมายแรงงาน สุขอนามัย และความปลอดภัยจากการทำงานแก่แรงงานหญิงบริการ

8. การตรวจสุขอนามัยของแรงงานหญิงยังมีความจำเป็นต้องรับการตรวจ สม่่าเสมอ โดยกระทรวงสาธารณสุข สำนักงานอนามัย หน่วยงานทางการแพทย์ของเอกชน เป็นต้น เพื่อป้องกันโรคเอดส์ หรือโรคอื่น ๆ

9. ตรวจแรงงานโดยผ่านสื่อมวลชน เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านคุ้มครอง แรงงาน

10. พัฒนาพนักงานตรวจแรงงานให้เข้าใจเรื่องการตรวจที่ทันต่อเหตุการณ์ และสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อใช้กระบวนการตรวจแรงงานแบบใหม่ โดยใช้ ทั้งสื่อต่าง ๆ และหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมดำเนินการและมอบหมายให้ดำเนินการจัดทำ ทะเบียนระบบข้อมูลลูกจ้างและประกอบด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น คอมพิวเตอร์ ฯลฯ

11. ในเรื่องความปลอดภัยของสถานบริการเป็นสิ่งจำเป็นต้องมีการตรวจ และควบคุมให้ดี เพื่อมิให้เกิดอุบัติเหตุหรือก่อการทำลายชีวิตของแรงงานและผู้มาใช้บริการ และประชาชนได้ เพราะสถานบริการอยู่ในที่ร่นลับ ซ่อนเร้น อยู่อย่างแออัด จะต้องได้รับการดูแล ผู้ประกอบการจะมีผู้คุมเพื่อรักษาผลประโยชน์ให้ และจะทำการขัดขวางมิให้บุคคลอื่นเข้าไปในสถานบริการเว้นแต่สมาชิก

12. ในการตรวจแรงงานหญิงจะต้องคำนึงถึงหญิงมีครรภ์และหลังคลอด เป็นอย่างไร สุขภาพดีไหมที่จะทำงานต่อไปได้หรือไม่ ได้รับการคุ้มครองหรือไม่ได้รับค่าจ้างตามสิทธิหรือไม่

13. เผยแพร่กฎหมายแรงงานและระเบียบต่าง ๆ ให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ

14. ปรับปรุงกฎหมายแรงงาน กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองแรงงานและสวัสดิการแรงงาน

ก. ด้านการพัฒนา

1. ส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมอาชีพตามความถนัดหรืออาชีพตามความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อให้มีฝีมือและมีความสามารถ เปลี่ยนอาชีพได้ โดยการร่วมมือกับหน่วยงานที่มีการฝึกอบรมทั้งภาครัฐและเอกชน

2. ส่งเสริมให้มีการศึกษาในสายสามัญ เพื่อเป็นหนทางนำไปสู่อาชีพใหม่ได้ โดยการศึกษาจากการศึกษานอกโรงเรียนหรือจัดสอนในที่ทำงาน เป็นต้น

3. เสริมสร้างความรู้ทางวัฒนธรรม ศิลปกรรม จริยธรรมอันดีแก่แรงงานหญิง ตลอดความรู้ด้านครอบครัวศึกษา

4. ให้การอบรมในเรื่องสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ด้านกฎหมายแรงงาน ความปลอดภัยในการทำงาน และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสริมความรู้เป็นภูมิคุ้มกันแก่แรงงาน ในการช่วยตนเอง ซึ่งจัดทำได้โดยหลายหน่วยงาน ให้มีการสร้างเครือข่ายในการทำงาน โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เป็นผู้ประสานงาน

5. เร่งรัดในการจัดทำหลักสูตรสำหรับสอนเรื่องกฎหมายแรงงาน แก่นักเรียนชั้นประถมปลายขึ้นไป ให้มีการทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เพื่อให้มีการสอนวิชาแรงงานในโรงเรียน

6. การให้ความรู้ในเรื่องเอดส์ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางเพศแก่ผู้ทำงาน ซึ่งจำเป็นที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง ให้นายจ้างเห็นความสำคัญในการให้ได้รับความรู้ และให้ความร่วมมือ หน่วยงานรัฐและเอกชน สนับสนุนด้านเอกสารสื่อสำหรับเผยแพร่วิธีการให้ความรู้ หรือให้มีการอบรมผู้ที่สามารถเป็นผู้ให้ความรู้ (Trainer) แก่เพื่อนร่วมงาน ในสถานที่ทำงาน ได้โดยคัดเลือกจากผู้ที่มีความรู้ที่จะเป็นผู้ให้ความรู้ได้สถานประกอบการเป็นผู้คัดเลือกส่งเข้าอบรมจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อนำไปขยายผลต่อไป

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจะต้องกำหนดระบบในการตรวจแรงงานเพื่อให้การบริหารด้านมาตรฐานแรงงานดำเนินการไปทั่วถึง พร้อมกันอย่างยุติธรรมและถูกต้อง มีระบบรายงาน ชี้ให้เห็นปัญหา สามารถปรับปรุงแก้ไขปัญหาได้ แต่ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงบุคลากร หากจำนวนบุคลากรน้อยจะต้องเลือกตรวจแรงงานในกิจการที่มีปัญหาและมีคำร้องมาก ๆ และควรให้สถาบันอื่น องค์กรเอกชน สหภาพแรงงานมีส่วนร่วมในการตรวจแรงงานด้วย เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กรมตำรวจ
กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
กองโรคเอดส์ กระทรวงสาธารณสุข
กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
- นายแพทย์วันชาติ สุภจัตุรัส
- ศูนย์ฟื้นฟูสภาพ กระทรวงมหาดไทย
สภาสตรี
- Migrant Workers
- Migrant Workers Report
- Truong, Thanh-dam,
- United Nations ESCAP
- รายงานการสำรวจหญิงบริการ (2517)
รวมกฎหมายแรงงาน
เอกสารรายงานปัญหาเอดส์ในภาคเหนือ
เอกสารการประชุม เรื่อง การประชุมสุดยอด
ด้านการพัฒนาสังคม : เราได้อะไรและควรทำอะไร
(2538)
บทความ “ประเด็นปัญหาสุขภาพและความปลอดภัย
ของแรงงานย้ายถิ่นในเขตเมือง”
รายงานประจำเดือน (2530)
สารสภาสตรีแห่งชาติ (2524)
General Survey by the Committee of Experts on
the Implication of Convention and
Recommendation International Labour
Conference 66th session 1980
VII, International Labour Conference 59th
Session 1974
1990. Sex, Money and Morality Prostitution and
Tourism in South-East Asia. London and New
Jersey : Zed Books Ltd.
1986 Virtue, Order, Health and Money: Towards
a Comprehensive Perspective on Female
Prostitution in Asia ST/BSCAP/388.